

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA TARİH ÖĞRETİMİNDE
AKILLI TAHTA KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

KUDDÜSÜ ÜNAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN, 2015

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren altı (6) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Kuddüsü
Soyadı : ÜNAL
Bölümü : Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA TARİH ÖĞRETİMİNDE AKILLI
TAHTA KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

İngilizce Adı : STUDENT VIEWS FOR USE SMART BOARDS IN HISTORY
TEACHING IN SECONDARY SCHOOLS

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Kuddüsü ÜNAL

İmza:

Jüri onay sayfası

Kuddüsü ÜNAL tarafından hazırlanan “ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA TARİH ÖĞRETİMİNDE AKILLI TAHTA KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN

Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Hüseyin KÖKSAL

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Yrd. Doç. Dr. Gülin KARABAĞ

Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 25/05/2015

Bu tezin Tarih Öğretmenliği Ana bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırmanın planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve raporlaştırılması aşamalarında birçok kişinin katkıları olmuştur. Bu kişilerden öncelikle bugüne kadar tüm konularda bana yardımcı olan değerli hocam Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN'a çok teşekkür ederim.

Tezimin uygulanması aşamasında sürekli desteğini gördüğüm okulumun idarecileri ile öğretmenlerine de çok teşekkür ederim. Ayrıca anketin hazırlanma sürecinde bana yardımcı olan ve kahrımı çeken değerli hocalarım Doç. Dr. Mustafa METİN'e ve Yrd. Doç. Dr. Gülin KARABAĞ'a, ankete verdikleri samimi cevaplarla çalışmama ışık tutan 9-A, 9-B, 9-C, 9-D sınıfındaki sevgili öğrencilerime çok teşekkür ederim.

Ayrıca tez dönemim boyunca, benden maddi manevi desteğini esirgemeyen kıymetli eşime ve dünyaya yeni gelen sevgili kızıma özellikle teşekkür ederim.

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA TARİH ÖĞRETİMİNDE
AKLLI TAHTA KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜLERİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Kuddüsü ÜNAL
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Haziran, 2015**

ÖZ

Günümüz dünyasında her alanda etkili olan teknoloji, eğitim sektöründe de kendine yer bulmaktadır. Bugün ekonomi, sanayi, ticaret, sağlık, iletişim gibi daha pek çok iş ve meslek sektörü eğitim kurumlarından teknolojiyi kullanabilecek nitelikte bireyler yetiştirmesini talep etmektedir. Çağdaş eğitim kurumlarından beklenen sadece teknoloji kullanımını öğretmesi olmayıp, öğretim etkinliklerinde bizatihi teknolojiye de yararlanmasıdır. Zira akıllı telefonların, tabletlerin, internet ve sosyal medyanın hayatımızda edindiği yer azımsanamayacak bir konumdadır. Eğitim ve öğretimin kalitesini artırmada bu faktörlerin göz ardı edilemeyeceği hususu ülkemizde bazı projeleri beraberinde getirmiştir.

Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğinin sağlanması, okullardaki teknolojinin iyileştirilmesi ve öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap ederek etkili ve kalıcı öğrenmenin sağlanması amacıyla gerçekleştirilen ve dünyanın sayılı projelerinden biri olan FATİH Projesi bunlardan biridir. Çok büyük yatırımlarla yürütülen bu projenin başarılı olabilmesi için okullardaki öğretmen ve öğrencilere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Bu araştırmanın amacı, FATİH Projesi'nin en önemli ögesi olan akıllı tahtanın tarih öğretiminde kullanımına ilişkin, projenin direkt muhatabı olan öğrencilerin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında Yozgat ili merkezindeki ortaöğretim 9. sınıfta okuyan tüm öğrenciler, araştırmanın örneklemini ise Yozgat ilinin merkez ilçesindeki bir lisenin 9. sınıfında öğrenim gören 120 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket, benzer araştırma ve proje çalışmalarından yararlanılarak geliştirilmiş ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen anketin araştırmada kullanılmasına karar verilmiştir.

Öğrenci görüşlerine yer verilen anket formunda nicel ve nitel analiz adımları uygulanmıştır. Ankette yer alan nicel veriler SPSS 18.0 paket programı ile bilgisayar ortamına aktarılarak analiz edilirken, nitel veriler ise betimsel analiz yöntemine uygun olarak kodlanmış ve temalar oluşturularak sunulmuştur.

Araştırmanın nicel ve nitel verilerinin analizinden, tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımıyla öğrencilerin dersi daha iyi anladıkları, derse olan ilgilerinin arttığı, görsel ve işitsel öğelerle dersin zenginleştiği, çoklu duyulara hitap ettiği, dersin daha eğlenceli ve kalıcı hale geldiği, öğrencileri tarihi olayın yaşandığı zamana götürdüğü ve tarihi olayı yaşıyormuş hissine kapılmalarını sağladığı, zamandan tasarruf sağlandığı, derslerin daha planlı ve düzenli işlendiği, temiz bir sınıf ortamının oluştuğu tespit edilmiştir.

Bilim Kodu :

Anahtar Kelimeler : Akıllı tahta, tarih öğretimi, FATİH Projesi, anket, öğrenci görüşleri.

Sayfa Adedi : 86

Danışman : Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN

**STUDENT VIEWS FOR USE SMART BOARDS IN HISTORY
TEACHING IN SECONDARY SCHOOLS
(M.S. Thesis)**

**Kuddüsü ÜNAL
GAZI UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
June, 2015**

ABSTRACT

Which is effective in all areas of technology in today's world, is also finding its place in the education sector. Today 's economy, industry, commerce, health, business and professional sectors of many individuals capable of using technology in educational institutions such as the growing communication demands. Expected of modern educational institutions not only to teach the use of technology is to benefit from the technology in the teaching activity itself. Because smart phones, tablets, internet and social media in a position where it can not be underestimated learn in our lives. Our issues can not be ignored these factors in improving the quality of education and training has brought the country some projects.

Provision of education and training in equality of opportunity is one of them FATİH Project, one of the realized and the world's leading project by appealing to more senses in the treatment and teaching-learning process of technology in schools in order to ensure effective and lasting learning. Major responsibilities to the school teachers and students to be successful in this project, carried out with a very large investment is decreasing.

The purpose of this research, FATİH Project, the most important item on the use of smart boards of history teaching, students put forward their views. The research population, 2013-2014 academic year in Yozgat central to all students studying in secondary school 9th grade in has created 120 students attending a high school in the 9th grade in the illustration of the research centers of Yozgat province.

Screening model was used in this study. Questionnaire as a data collection tool has been developed utilizing the similar research and expert opinions of the project and it was decided to use the research to develop the survey.

Student opinion survey form to place the quantitative and qualitative analysis steps were applied. When analyzing quantitative data in the questionnaire transferred to a computer using the SPSS 18.0 software package, creating the coded qualitative data are presented according to descriptive analysis and themes.

Quantitative and from the analysis of qualitative data in research, teaching history in the smart board use with students in courses that they better understand the increased interest in the course, visual and lecture with visual elements that rich, that appeal to multiple senses, the course becomes more enjoyable and lasting, students that take the time that is experiencing the historical events and she lived sense of the historical events that enable them doors, which saves time, more structured and regular course of the treatment, it was found that the formation of a classroom environment clean .

Science Code:

Key Words : Smart board, history teaching, FATİH Project, surveys, student views.

Page Number : 86

Supervisor : Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	ii
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	iii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ.....	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Tarih Öğretiminin Önemi ve Amaçları.....	2
Problem Durumu.....	5
Eğitim ve Öğretimde Teknoloji Kullanımının Gereği.....	7
Teknoloji Entegrasyonu.....	8
Dünyadaki ve Ülkemizdeki Uygulamalar.....	8
Araştırmanın Amacı.....	9
Araştırmanın Önemi.....	10
Sayıtlar.....	11
Sınırlılıklar.....	11
Tanımlar.....	11
BÖLÜM II.....	13
KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	13
FATİH Projesi.....	13
Projenin Temel Amaçları	14
Projenin Eğitimdeki Yeri ve Önemi.....	15
Projenin Kapsamı.....	17
Projenin Maliyeti.....	17
Projede Kullanılan Araçlar.....	18

Akıllı (etkileşimli) Tahta.....	18
Tablet Bilgisayar.....	19
Doküman Kamera ve Yazıcı.....	20
Eğitim Bilişim Ağı (EBA).....	21
Öğretmenlerin Hizmet-İçi Eğitimi.....	22
İlgili Araştırmalar.....	22
BÖLÜM III.....	29
YÖNTEM.....	29
Araştırmanın Modeli.....	29
Evren ve Örneklem.....	30
Veri Toplama Süreci.....	30
Uygulama.....	31
Verilerin Toplanması.....	33
Verilerin Çözümlemesi.....	33
BÖLÜM IV.....	35
BULGULAR ve YORUMLAR.....	35
1. Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	35
2. Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	38
3. Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	40
1., 2. ve 3. Alt Problemlerin Bulgularının Karşılaştırılması.....	42
4. Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	43
1. Ana Tema.....	43
2. Ana Tema.....	46
3. Ana Tema.....	47
4. Ana Tema.....	49
BÖLÜM V.....	51
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	51
Sonuçlar.....	51
Öneriler.....	58
KAYNAKLAR.....	59
EKLER.....	65
EK 1. Anket Formu.....	66
EK 2. İzin Belgeleri.....	70

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete ve sınıflara göre dağılımı.....	30
Tablo 2. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkileri	36
Tablo 3. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Olumlu Görüşleri.....	38
Tablo 4. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Olumsuz Görüşleri.....	40
Tablo 5. Akıllı Tahtayla Ders İşlendiğinde Hoş Giden Durumlar.....	44
Tablo 6. Akıllı Tahtayla Ders İşlendiğinde Hoş Gitmeyen Durumlar.....	46
Tablo 7. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşler.....	48
Tablo 8. Akıllı Tahtanın Geliştirilmesine İlişkin Öneriler.....	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Akıllı Tahta.....	18
Şekil 2. Tablet Bilgisayar	20
Şekil 3. Doküman Kamera.....	20
Şekil 4. Yazıcı.....	21
Şekil 5. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkileri.....	37
Şekil 6. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Olumlu Görüşler.....	39
Şekil 7. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Olumsuz Görüşler.....	41
Şekil 8. Anketin 1., 2. ve 3. Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	42

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

AKT	Aktaran
BKZ	Bakınız
BDÖ	Bilgisayar Destekli Öğretim
BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BT	Bilişim Teknolojisi
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
ED	Editör
FATİH	Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Ö1-Ö120	Öğrenci1-Öğrenci 120
İ1-İ36	İfade1-İfade36

BÖLÜM I

GİRİŞ

“Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşleri” konulu araştırmamızın bu bölümünde; Problem Durumu, Araştırmanın Amacı, Araştırmanın Önemi, Sayıtlar, Sınırlılıklar ve Tanımlar üzerinde durulmuştur.

Sosyal bilimler içerisinde ele alınan tarih; geçmişte olan olaylar veya bunlar hakkındaki belgelerin verileridir (Köstüklü, 2001, s. 11). Aynı zamanda tarih, toplumun zaman içindeki gelişme yönünü belirleyen, insanın kendi toplumu ile diyalog kurmasını ve bütünleşmesini sağlayan, ondaki toplum şuurunu canlı tutan bir kültür hazinesidir (Turan, 2002, s. 189). İnsanoğlunun var olmasıyla var olan tarih, başka bir ifadeyle bir milletin hafızasıdır. Bir fert için hafıza ne ise, meseleyi makro düzeyde ele aldığımız zaman, fertlerin oluşturduğu millet için de hafıza yani tarih aynı önemi ifade eder. Bu yüzden toplumların veya milletlerin varlıklarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri onlar için bir hafıza niteliğinde olan tarihi öğrenmeleri ile doğru orantılıdır (Köstüklü, 2001, s. 11).

O halde insanlığın geçmişten günümüze kadar yaşadığı dönemlerin, değişimlerin, olayların, tarihe yön veren büyük şahsiyetlerin bilinmesi, kültür aktarımı yoluyla toplumsallaşmanın sağlanması, geleceğe güvenle bakıp emin adımlarla yürümemiz tarih bilimiyle mümkündür.

Değişen bireysel ve toplumsal yaşam koşulları ve bunların üstesinden gelebilmeye yönelik arayışlar, insanlığın ilgisini Herodot’tan beri tarihe yönelttiği için, ondan beklenen yarar ve işlev dönemsel olarak farklılıklar göstermiştir. Tarihe yönelik bu bakış açısı aynı zamanda tarih öğretimine yüklenen amaçlar üzerinde de etkili olmuştur (Aslan, 2006, s. 162). Bu durum tarihi, geçmişte insanların eylemlerini anlamaya ve yorumlamaya çalışan bir bilim alanı olmasının yanında, aynı zamanda okullarda okutulan bir ders olarak da karşımıza çıkarmaktadır (Demircioğlu, 2012, s. 3).

Tarih Öğretiminin Önemi ve Amaçları

Cumhuriyetin ilk yıllarında gerek Atatürk'te ve gerekse diğer birçok devlet ve ilim adamlarında Türk Tarihini ele alma ve detaylı ilmî verilere dayalı anlayışta bir tarih tezi oluşturma anlayışı hâkimdir (Turan, 2002, s. 189). Atatürk başta olmak üzere pek çok devlet adamının bağımsızlık savaşlarının en büyük rehberi ve güç kaynağı tarih olmuştur. Kalıcı bir şekilde kendi ulusal tarihlerinde ve insanlık tarihinde eşsiz bir yer edinmiş olan tüm liderler kendi ülkelerindeki tarih araştırmalarına ve eğitimine özel bir ilgi göstermişlerdir (Aslan, 2006, s. 163). Nitekim Türk Ocakları Kurultayı'ndan sonra Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu ve halkevlerinin açılarak üniversite ve yüksekokullarda Türk İnkılap Tarihi derslerinin okutulması gösterilen bu özel ilginin bir sonucudur (Turan, 2002, s. 194).

Formal eğitim öncesi, belirli bir plan ve program olmadan öğretilen tarih, 19. yüzyılla beraber gündeme gelen zorunlu ve modern eğitim kurumlarının temel derslerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Demircioğlu, 2012, s. 3). Tarih derslerinin okul programlarında yer alması, *tarihi neden öğretiyoruz* sorusu ile yakından ilişkilidir (Ata, 2002, s. 81).

Bugün ortaöğretim kurumlarında okutulan tarih dersinin genel amaçları şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak,
2. Geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak,
3. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak,
4. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak,
5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak,
6. Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak,

7. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak,

8. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek,

9. Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak,

10. Tarih alanında araştırma yaparken tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak,

11. Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlar arası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak,

12. Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak,

13. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak,

14. Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak,

15. Öğrencilere, tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmaktır (MEB, 2011, s.5).

Bu amaçlar doğrultusunda tarih öğretiminin katkılarını da şu şekilde özetleyebiliriz;

1. Tarih; insanlığı, insan toplumlarını ve zamanla geçirdiği değişimleri anlamamızı sağlar.
2. Tarih, insanlığın kültürel mirasının kavranmasını ve çağcıl bir kimlik ve yurttaşlık duygusunun gelişimini sağlar.
3. Tarih, zihinsel kapasitenin ve temel becerilerinin gelişimine katkıda bulunur.
4. Tarih, insanı ve ahlaki değer yargılarının gelişimine temel oluşturur.
5. Toplumlar ve uluslararası bir kavrayış geliştirir (Aslan, 2006, s. 168-172).

Tarih öğretiminden istenilen sonucun alınabilmesi; ilköğretimden üniversiteye kadar her ğretim basamağında okutulan tarih dersi programlarının birbirleriyle bağlantılı olmasını gerektirir. Bir matematik, fizik programı gibi her tarih programı da kendinden bir önceki programın devamı, bir sonraki programında başlangıcını yani altyapısını oluşturacak şekilde düzenlenmelidir (Safran, 2000, s. 18-19). Kuşkusuz tarih ğretimi için belirlenmiş olan amaçların gerçekleştirilmesi, katkıların sağlanması, ancak bu amaçlar üzerine inşa edilmiş tarih ğretim programları, ders kitapları, ğretim araç, yöntem ve yaklaşımları ile mümkün olabilir (Aslan, 2006, s. 173).

Bu durumda eğitim sisteminin en önemli unsuru olan ğretmenlere (Kaya, 1984, s. 384), büyük sorumluluklar düşmekte olup, derslerinde konuyla ilgili her fırsatı değerlendirerek çevrelerinden örneklerle derslerini zenginleştirmeleri tavsiye edilmektedir. Özellikle tarih dersinin monotonluğundan ve sıkıcılığından şikâyet eden ğrencilerin (Safran, 2000, s. 8) dikkatini ve ilgisini çekmek, dersleri daha anlaşılır ve zevkli kılmamanın yollarından birisi, dersin içeriğine yönelik materyal tasarlamak ve ilgili ğretim teknolojilerinden yararlanmaktır. Tarih dersleri bünyesinde çok değişik materyaller kullanmak mümkündür (Demircioğlu, 2012, s. 5).

Tarih ğretiminde kullanılan başlıca materyalleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Yazılı materyaller
2. Resim ve Grafikler
3. Tepegöz Asetatları
4. Nesneler ve Modeller
5. Ses Kasetleri ve Televizyon Programları
6. Video Kasetleri ve Bilgisayar Yazılımları (Yanpar (2009)'dan akt. Demircioğlu, 2012, s. 5).

Öğrenme-öğretme sürecinde bu materyaller ğretimi desteklemek amacıyla kullanılırlar. Araştırmalar iyi tasarlanmış ğretim materyallerinin, ğretim sürecini zenginleştirdiğini, öğrenmeyi arttırdığını ve bilgiyi hatırlayıp bunları daha etkin kullandığını ortaya koymuştur.

İşittiğimizin	% 10'unun,
Gördüğümüzün	% 15'inin,
Görüp işittiğimizin	% 20'sinin,

Tartıştığımızın	% 40'ının,
Yapıp, uyduklarımızın	% 80'inin,
Yapıp, başkalarına öğrettiklerimizin	% 90'ının,

kalıcı olduğu ifade edilmektedir (Barth ve Demirtaş, 1997, s. 62). Bu durum bize öğrencilerde kalıcı ve istendik davranış değişikliklerinin meydana getirilebilmesi için, öğretimin yöntem ve teknikleri açısından zengin bir öğrenme ortamının olması gerektiğini ifade etmektedir. Materyallerin eğitim-öğretim ortamındaki yeri ve önemi maddeler halinde şu şekilde sıralanabilir:

1. Çoklu öğrenme ortamı sağlar.
2. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur.
3. Dikkat çeker.
4. Hatırlamayı kolaylaştırır.
5. Her bakımdan kontrol imkânı sağlar.
6. Soyut kavramları somutlaştırır.
7. Zamandan tasarruf sağlar.
8. Güvenli gözlem yapma imkânı sağlar.
9. Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlar.
10. Tekrar tekrar kullanılabilir.
11. İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırır.
12. Öğrencinin ilgi ve dikkatini hedef davranışlara çekerek onun derse katılımını sağlayabilir.
13. Yapararak ve yaşayarak öğrenmeye sebep olabilirler (Küçükahmet 1994, s. 95; Halis 2001, s. 198).

Görüldüğü gibi öğretim materyalleri, öğrenci açısından konunun daha kolay öğrenilmesini sağladığı gibi öğretmenlerin de derslerini daha rahat işlemesine yardımcı olmakta, dersi ve konuyu zevkli hale getirerek öğretme-öğrenme sürecini tekdüzelikten kurtarmaktadır (Cemaloğlu, 2003, s. 2)

Problem Durumu

19. yy'dan itibaren ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla beraber eğitim kurumlarına düşen en büyük görevlerden biri toplumun geçmiş yaşantısını ve kültürünü yeni nesillere aktarmak olmuştur. 20. yüzyıl boyunca okullar toplumun değerlerini, inançlarını bilen bunları özümsemiş bilinçli vatandaşlar yetiştirmeyi hedef edinmiştir. Bu hedeflere ulaşmada tarih derslerine özel bir görev düşmüştür. Milli kimlik gelişimi ve itaatkâr insan yetiştirme anlayışına dayanan tarih öğretimi, çok uzun bir süre bu amaç doğrultusunda kullanılmıştır (Demircioğlu, 2012, s. 2). Önceden tarih, “geçmişin olaylar defteri” olarak kabul edilir ve öğrenciye olayları sırasıyla öğretmeye önem verilirdi. Hâlbuki geçmişin önemli, önemsiz olaylarını sıralamakla tarih oluşturulamadığı gibi, bu olayları öğretmekle de tarih öğretilmiş olmaz (Sungu, 2002, s. 52). Geleneksel tarih öğretim anlayışı olarak nitelendirilecek bu anlayış bugün hala ekonomik ve teknolojik açıdan geri kalmış dünyada devam etmektedir (Demircioğlu, 2012, s. 3).

1960'lı yılların sonunda tarih öğretimine özellikle İngiltere merkezli olmak üzere yapılan eleştiriler neticesinde, tarih öğretiminin tarihsel bilgi ve tutum dışında öğrenciyi günlük hayata nasıl hazırlayabileceği gündeme gelmiştir. Bu anlamda İngiltere'deki “Okul Meclisi Tarih Projesi” önemli bir yer tutmaktadır. Bu proje aracılığıyla tarih öğretiminin araştırma, sorgulama, kanıtları değerlendirme ve değerlendirilen kanıtlar aracılığıyla sonuca gitme esasına dayanması gerektiği ortaya konulmuştur. İngiltere'de “Yeni Tarih Öğretimi” diye tanımlanan bu süreç 1980'li ve 1990'lı yıllarda da devam etmiştir. Tarih dersinin öğrencileri günlük hayata hazırlaması gerektiği anlayışı, geçmişi yaparak ve yaşayarak bizzat birinci elden kaynaklara dayalı öğrenme anlayışı ‘Tarihsel Düşünme Becerileri’ni gündeme taşımıştır (Demircioğlu, 2012, s. 4).

2005 yılından itibaren ülkemizdeki öğretim programları dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak yeniden yapılandırılmış ve bilginin bilenden bağımsız olamayacağı düşüncesini esas alan yapılandırmacı kuram kabul edilerek, klasik öğretimden teknoloji destekli modern öğretime doğru yönelim gösterilmiştir. Yaparak ve yaşayarak öğrenme felsefesi ışığında şekillenmiş olan ve öğrenciyi merkez alan bu kuramla birlikte öğrencilerin birlikte çalışma, araştırma, kanıt değerlendirme, problem çözme ve üst düzey düşünme gibi becerileri kazanmaları hedeflenmektedir (Demir ve Yorulmaz, 2014, s.16-38).

Bugün artık ders kitaplarına bağlı kalan, tebeşir ve kara tahta ile sınırlanan öğretim materyallerinin yerini zamanla beyaz tahtalar ve akıllı tahtalar almıştır. Öğretim

materyallerindeki bu değişimle ilgili olarak eğitim araştırmacıları, kullanılan farklı teknolojilerin temel amacının öğrenmeyi kolaylaştırmak ve öğrenmeyi artırmak olması gerektiği yönünde hemfikirdirler. Sosyal Bilgiler eğitimi alanında pek çok araştırmacı, teknolojinin ve bilgisayarların rolünü vurgulayarak öğrencilerin, *eleştirel düşünme*, *problem çözme* ve *karar verme* yeteneklerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple öğretim teknolojisi ve ürünleri tarih öğretmenlerinin başarıyı arttırmada dikkate almaları gereken önemli bir husustur (Tarman ve Baytak, 2011, s. 892-893).

Tarih sadece bir konu olarak değil, daha çok bir düşünüş modeli olarak algılanmalıdır. Öğrencinin, bilginin hamalı olmaktan çok üreticisi olabilmesi, tarihin “ezberlenen” bir ders olmaktan kurtarılıp, doğru materyaller ve uygun bir öğrenim çevresi sağlandığında (Nichol, 1991, s. 25-26) “tarihsel düşünme becerisi”ni kazanabileceği düşünülmektedir.

Tarih derslerinde öğrenci, gözlemleyemediği ve tanık olmadığı geçmiş olayları inceler. Bu yüzden tarih öğretiminde, dersin amaçlarına, öğrenmenin niteliğine, öğrencilere ve öğretim durumunun özelliklerine uygun öğretim malzemesinin kullanılması gerekmektedir (Paykoç, 1991, s. 93).

Yüzyılları, geniş mekânları 200-300 sayfalık bir ders kitabına ya da cilde sığdırıp gençlere anlatmak, onları tatmin edip, inandırmak hiç de kolay değildir (Özbaran, 1997, s. 183). Bu sebeple; tarihte filan ya da falan olayı gösterip göstermemek konusunda karar verirken, o olayların ilerlemeci amaçlarımıza yararı olup olmayacağına bakarız. Yararlı olacaksa, o olayın bizce önemi var demektir. Tarihin düşünce eğitimi bakımında yararı çocuğu inceleme ve araştırmaya alıştırmasıdır. Gerçekten çocuk tarihte çeşitli olaylar ve çeşitli adamlar hakkında bilgi almak için, değişik eserlere başvurmaya, inceleme ve araştırmalarda bulunmaya zorunludur. Çocuk, inceleme ve araştırma sonucunda o olaylar ve adamlar hakkında açık bir fikir alınca, hem inceleme ve araştırmadan zevk almaya başlar, hem de inceleme ve araştırmanın yolunu öğrenir (Sungu, 2002, s. 52-59).

Öğrenci merkezli ve yapılandırmacı eğitim sistemini savunan günümüz eğitim sistemi, Bilgi ve İletişim Teknolojisi (BİT) araçlarını öğrenme ortamının merkezine yerleştirerek yukarıda bahsettiğimiz hedeflere ulaşma gayretindedir.

Eğitim ve Öğretimde Teknoloji Kullanımının Gereği

İnsan doğasında bulunan öğrenme merakıyla birlikte öğretme olayı da kendiliğinden bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmış, bu ihtiyaçla yüz yüze gelen insanoğlu neyi, nerede ve nasıl öğrenebileceği sorusuna cevap bulmaya çalışmıştır. Bu süreçte sadece bilgi aktarımının

yeterli olmadığının; kalıcı bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için yardımcı kaynaklar ve araç-gereçler sunan teknoloji unsurlarının işe koşulmasına ihtiyaç olduğu fark edilmiştir (Şimşek, 2002, s. 9).

Teknoloji yaşamın diğer bütün alanları gibi eğitimi de etkilemiştir. Özellikle etkili eğitimin farklı duyu organlarına hitap edecek şekilde, yaparak ve yaşayarak yürütülmesi gerektiği anlayışının ortaya çıkması, eğitim ve teknoloji ilişkisini güçlendirmiştir (Demircioğlu, 2012, s. 9).

Teknoloji yoluyla yüzyılların getirdiği birikimlerin köklü değişimlere uğradığı, alışkanlıkların hızla değiştiği bir dünyada eğitimin de bu değişikliklerin dışında kalması düşünülemez. Bilgi ekonomisinde bilgi güç demektir. Geleneksel eğitimin yavaş ve masraflı yönlerinden kurtulmanın tek çözüm yolu olarak hızla yeni teknolojilerin eğitime uyarlanması görünmektedir (İpçioğlu, 1997, s. 1).

Teknoloji Entegrasyonu

Günlük yaşamın vazgeçilmez unsuru olan teknoloji, sunduğu fırsatlar ile insanların yaşamını kolaylaştırmaktadır. Teknolojinin özelde ise BİT'in bu kadar etkili olduğu bir çağda eğitim sistemlerinin bundan uzak durması ve bu gelişmelere kayıtsız kalması düşünülemez (Pamuk vd., 2013, s. 1800).

Modern eğitim teknolojilerinin kullanımı sonucunda, öğretmenler eğitim-öğretim faaliyetlerini canlı ve dinamik bir yapıya dönüştürebilirler. Bu dönüşüm sayesinde, öğrenciler öğrenmeye karşı etkili olarak güdülenirler (İşman, 2011, s. 301).

BİT, özellikle internet ve internet teknolojileri alanındaki hızlı gelişme ve diğer alanların (iletişim, sağlık, ekonomi) tümünde olduğu gibi eğitim alanında da değişime ve gelişime neden olmuştur. (Eryılmaz, 2010, s. 101). Bu anlamda dünyada ve ülkemizde bu teknolojinin öğrenme-öğretme süreçlerinde de kullanılması tartışılmakta ve çeşitli projelerle teknolojinin sunabileceği fırsatlar araştırılmaktadır. Eğitim ortamlarına teknoloji entegrasyonu eğitimde önemli reformlardan biri olarak görülmektedir. Bu doğrultuda ABD başta olmak üzere birçok gelişmiş ülke, teknolojinin eğitim ortamlarına entegrasyonunu sağlamak için geniş bütçeli projeler hayata geçirmiştir (Pamuk vd., 2013, s. 1800).

Dünyadaki ve Ülkemizdeki Uygulamalar

2002'den itibaren ABD'de ulusal ve yerel (eyalet) düzeyde olmak üzere her öğretmen ve öğrenciye dizüstü bilgisayar dağıtılması, 2008'de Portekiz'de "Macellan" projesi, 2012'de

Tayland’da “Her Çocuğa Bir Tablet Bilgisayar” projesi, 2015 yılına kadar Güney Kore’de “Akıllı Eğitim” projesi, 2012’de Singapur’da üniversite öğrencilerine ve öğretim üyelerine tablet dağıtılması projesi, 2011’de İskoçya’da 5-15 yaşarası öğrencilere tablet dağıtılması projesi, 2011’de İsviçre’de ilköğretim öğrenci ve öğretmenlerine tablet dağıtılması projesi, 2012’de Fransa’da ilk ve orta dereceli okullarda tablet dağıtılması projesi (Pamuk vd., 2013, s. 1800-1802) dünyadaki teknolojik gelişimin eğitim-öğretim sürecine entegre edilmesi çalışmalarıdır. Öyle görünüyor ki teknolojinin gelişmesiyle benzer projelerin de hayata geçirilmesi, eğitimde yer edinin okullarda yaygınlaştırılması kaçınılmaz görünmektedir.

Ülkemizde de gelişen teknolojinin sınıflarda etkin kullanımıyla, öğrenci başarısını arttırmak amacıyla çeşitli projeler hayata geçirilmektedir. Bunlardan sonuncusu ve büyük bir yatırım olan, Kasım 2010’da kamuoyuna duyurulan Milli Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı’nın işbirliği içinde yürüttüğü Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi isimli, kısaca FATİH olarak bilinen projedir (Kayaduman vd., 2011, s. 2).

Bu tarz büyük yatırımlarla hayata geçirilen projelerin sağlıklı bir şekilde yürümesi, beklenen hedeflere ulaşabilmesi ve devamının sağlanması için ilk elden sorumlu olan öğretmenlerin ve öğrencilerin yaklaşımları önemli görülmektedir (Pamuk vd., 2013, s. 1803).

Son dönemlerde eğitim sistemimizde yeni yeni yer edinmeye başlayan; internet, bilgisayar, görüntüleme teknikleri gibi bünyesinde birçok detayı barındıran akıllı tahtaların, tarih öğretimindeki rolü konusunda çok fazla bir çalışmanın olmaması, bu konuda öğrenci görüşlerine pek yer verilmemesi, bu hususta bir araştırma yapma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu projenin esas unsurlarından ve en önemli öğelerinden biri olan akıllı (etkileşimli) tahtanın tarih öğretiminde kullanılması durumunda öğrenmedeki rolü ve bu konuda öğrencilerin görüşleri araştırmamızın temelini teşkil etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Milli Eğitim Bakanlığı’nın okullardaki eğitim araç ve gereçleri konusunda yaptırdığı araştırmada öğretmenlerin hemen hemen yarısının derslerde öğretim araç-gereçleri kullanmadıkları görülmüştür. Öte yandan araç-gereç kullanılan sınıflarda öğrencilerin daha iyi öğrendikleri gözlemlenmiştir (Barth ve Demirtaş, 1997, s. 61).

Etkin öğrenme için materyal ihtiyacı kaçınılmazdır. Özellikle özgürlük, eşitlik, demokrasi, hoşgörü, insan hakları vb. gibi soyut kavramların yer aldığı tarih derslerinde öğrenim ve öğretim materyallerine duyulan ihtiyaç daha da fazladır. Zira geçmişin bugüne getirilmesinde, tarih derslerinin ilginç ve anlaşılır kılınmasında, görsel ve işitselliğin artırılarak soyut kavramların somutlaştırılmasında yararlanabileceğimiz unsurların başında öğretim materyalleri gelmektedir (Demircioğlu, 2012, s.5).

Belirtilen problem durumuyla ilgili olarak araştırmanın amacı; eğitim ve öğretimde materyal kullanımına duyulan ihtiyaçla birlikte, teknoloji çağında olmamız hasebiyle, öğrenme ve öğretme ortamının olanaklarını iyileştirmek düşüncesiyle FATİH Projesi kapsamında sınıflara kurulan akıllı tahtaların kullanımının, tarih derslerinin öğretimine nasıl yansıdığını ve öğrenmedeki rolünü öğrenci görüşleri çerçevesinde ortaya koymaktır. Bu temel amaç çerçevesinde araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir:

Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde “akıllı tahta” kullanımına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

Araştırmada belirlenen amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Ortaöğretim öğrencilerine göre tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının öğrenme üzerindeki etkileri nelerdir?
2. Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin olumlu görüşleri nelerdir?
3. Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin olumsuz görüşleri nelerdir?
4. Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin düşünce ve önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Öğrenci sayısının hızla çoğalması, zamanın yetersiz olması, bilgi miktarının artması, içeriğin karmaşıklaşması, öğretmen sayısının yetersiz kalması, bireysel yetenek ve farklılıkların önem kazanması gibi nedenlerden dolayı bilgisayarların eğitimde kullanılma gereksinimleri artmıştır (Yanpar 2009, s. 182; Salman 2013, s.16).

Eğitimde FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla planlanmıştır. Bu kapsamda ülkemizde son yıllarda hızla yaygınlaşan, uygulaması halen devam eden ve yapılandırmacı eğitim modelini destekleyen teknolojik gelişmelerden biri olarak akıllı tahta sistemlerinin, tarih derslerinde kullanılması oldukça önem kazanmıştır.

Tarih biliminin daha iyi öğretilmesinde önemli bir katkıya sahip olacağı düşünülen akıllı tahtaların, tarih derslerinde kullanılması ve öğrenmeye olan etkisi araştırmamızın esas önemini teşkil etmektedir. Bu çalışma ile tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının rolü konusunda öğrenci görüşlerinden yola çıkılarak bir değerlendirme yapılacaktır.

Çalışmamızın temeli öğrenci görüşlerine dayanmaktadır. Onların proje hakkındaki olumlu veya olumsuz görüş ve önerilerinin akıllı tahtaların tarih öğretiminde kullanılabilirliği açısından bize fikir vereceği düşünülmektedir. Ayrıca bu projenin direkt muhatabı olan ve uygulamadan doğrudan etkilenen öğrencilerin görüşleri ile ilgili araştırma sayısının da yok denecek kadar az olması bize bu araştırmanın önemini vurgulayan ve bizi motive eden başlıca unsur olmuştur.

Sayıtlar

1. Araştırma için geliştirilen anket, öğrencilerin anlayıp cevaplandırabileceği niteliktedir
2. Öğrencilerin araştırmanın sonuçlarına etkide bulunacak bir etkileşimde olmadıkları düşünülmüştür.
3. Araştırmada veri toplama amacıyla kullanılan anket sorularına öğrencilerin gerçekçi ve samimi olarak cevap verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı ile,
2. Yozgat ili merkezinde eğitim veren bir devlet okulunun 9. sınıfındaki 120 öğrencinin sonuçlarıyla,
3. Öğrencilerin araştırma için hazırlanan anket sorularına verdikleri cevaplar ile, sınırlıdır.

Tanımlar

Akıllı Tahta: Görüntü olarak klasik tahtayı andıran, ancak dokunmatik ekranı sayesinde kullanıcı ile etkileşimi arttırması açısından klasik tahtadan farklılık arz eden akıllı tahta (AT), veya etkileşimli beyaz tahta, birçok çeşidi olmakla birlikte, bir projeksiyon aleti yardımıyla bilgisayara bağlanarak da kullanılır (Adıgüzel vd., 2011, s. 458).

Bilgisayar Destekli Eğitim: Bilgisayarların öğrenme-öğretme ve okul yönetimi ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılması olarak tanımlanabilir. Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) denildiğinde eğitim-öğretim etkinlikleri sırasında eğitimi zenginleştirmek ve kalitesini yükseltmek için öğretmene yardımcı bir araç olarak bilgisayarlardan yararlanılması anlaşılmaktadır (Demirel vd., 2001, s. 116).

Bilişim Teknolojisi (BT): Bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin birlikte kullanılmasıyla oluşturulmuş sistemlerdir.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT): Bilginin toplanmasını, işlenmesini, depolanmasını, ağlar aracılığı ile bir yerden bir yere iletilmesini sağlayan iletişim ve bilgisayar teknolojilerini de kapsayan bütün teknolojilere denmektedir (MEB, 2013, s. 1).

Eğitim Aracı: Eğitimde çeşitli özelliklerinden ötürü sorunların çözülmesinde ve bir bilginin kazanılmasında varlıklarından yararlanan her şeydir (Meydan Larousse, 1990, s. 99). Eğitsel anlamda araç ise, etkili etkili öğretme öğrenme için kullanılan mekanik, elektromekanik ve elektronik özellikli yardımcılardır (Karaağaçlı, 2004, s. 45).

Eğitim Teknolojisi: Genelde eğitimi, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılması demektir (Alkan, 1997, s. 17).

Öğretim Materyali: Öğrenme-öğretme sürecinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciler de amaçlanan bilgi, beceri, tutum ve değerleri geliştirmek için kullanılan tüm araç, gereç ve kaynaklar öğretim materyali kapsamına girer (Paykoç, 1991, s. 93).

Yapılandırmacı Eğitim: Öğrencilerin edilgenlikten kurtulup aktif olmaları, bağımsız düşünebilen ve problem çözebilen bireyler haline gelmeleri, ezbere ve hazır bilgileri kullanmaya değil, düşünmeye yönlendirilmelerini sağlar (Şaşan, 2002, s. 52).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde; “Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar” yer almaktadır. “Kavramsal Çerçeve” kısmında; FATİH Projesi, projenin amaçları, eğitimdeki yeri ve önemi, kapsamı, maliyeti, projede kullanılan araçlar (akıllı tahta, tablet bilgisayar vd.), eğitim bilişim ağı (EBA), öğretmenlerin hizmet-içi eğitimi gibi konular üzerinde durularak, tarih öğretimi ile ilgili ilişkilerinden bahsedilmektedir. Araştırmanın devamında, “İlgili Araştırmalar” başlığı altında, konuyla ilgili bundan önceki dönemlerde yapılan çalışmalara yer verilmektedir.

FATİH Projesi

Dokuzuncu Kalkınma planının 593. maddesinde; *“Bilgi toplumuna geçiş sürecinde ihtiyaç duyulan insan gücünün yetiştirilebilmesi için yabancı dil öğretimi etkinleştirilecek, bilgi ve iletişim teknolojilerinin derslerde kullanılmasını sağlayacak yöntemler geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.”* ifadesi FATİH Projesi’nin hedefini açıkça ortaya koymaktadır (MEB, 2010, s. 2).

Günümüzde okuma-yazma bilen, aritmetik bilgileri olan kişileri tanımlamakta kullanılan eğitimli insan tanımı değişmiş olup; bugün bilgi toplumunda eğitimli insan, kendisi ile ilgili gelişmeleri ve değişimleri takip edebilen, hayatında uygulayan, sorgulayan, gelişime açık, bilgi ve iletişim teknolojilerini aktif olarak kullanabilen bir kişi anlamına gelmiştir. Bununla beraber, büyük değişimlerin yaşandığı dünyada, kişileri hazırlama görevini yüklenen eğitim sistemlerinin değişmeden olduğu gibi kalmaları ve bu şekilde yüklenmiş oldukları görevleri yerine getirebilmeleri mümkün değildir (Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi, 2009, s. 3).

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan (2006-2010) Bilgi Toplumu Stratejisi’nde Bilişim Teknolojilerinin (BT) eğitim sistemimizdeki kullanımıyla ilgili olarak *“Bilgi ve*

iletişim teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak ve öğrencilerin, öğretmenlerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır.” hedefi yer almaktadır (MEB, 2010, s. 2). Bu doğrultuda, Nitelikli İnsan ve Güçlü Toplum felsefesiyle hazırlanan 10. Kalkınma Planı da, herkese kaliteli bir eğitim hizmeti sunan güçlü bir eğitim sistemini hedef almıştır (Hayat Boyu ğrenme Strateji Belgesi, 2014, s. 6). Ayrıca Bilgi Toplumu Stratejisi’nde, bilgi toplumuna dönüşümüm sağlanması için MEB’in görev alanıyla ilgili olarak aşağıdaki hedeflerin gerçekleştirilmesi istenmektedir:

- Bireylerin hayat boyu öğrenim yaklaşımı ve e-öğrenme yoluyla kendilerini geliştirmeleri için uygun yapıların oluşumu ve e-içeriğin geliştirilmesi,
- Ortaöğretimden mezun olan her öğrencinin temel bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım yetkinliklerine sahip olması,
- İnternetin etkin kullanımı ile her üç kişiden birisinin e-eğitim hizmetlerinden faydalanması,
- Herkese bilgi ve iletişim teknolojilerini öğrenme ve kullanma fırsatının sunulması,
- Her iki kişiden birinin internet kullanıcısı olması,
- İnternetin, toplumun tüm kesimleri için güvenilir bir ortam haline getirilmesi (MEB, 2010, s. 2-3).

Eğitimde FATİH Projesi de bu hedeflerin bir ürünüdür. MEB tarafından yürütülen ve Türkiye’de eğitime yönelik bir reform niteliğinde olan FATİH Projesi (KobiEfor, 2010, s. 38), TÜBİTAK, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı gibi ilgili kamu kurumları tarafından desteklenmekte ve 5 yılda tamamlanması planlanmaktadır.

Projenin Temel Amaçları

1. Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliği sağlamak,
2. Okullarımızdaki teknolojiyi geliştirip iyileştirmek,
3. BİT araçlarını öğrenme-öğretme sürecinin merkezine daha fazla duyu organına hitap edecek şekilde yerleştirmek (MEB, 2012, s. 1).

Bu amaçlar doğrultusunda Eğitimde FATİH Projesi, 5 ana bileşenden oluşmaktadır. Bunlar:

1. Donanım ve yazılım alt yapısının sağlanması,

2. Eğitsel e-içeriğin sağlanması ve yönetilmesi,
3. Öğretim programlarında etkin BT kullanımı
4. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimi,
5. Bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir BT kullanımı (MEB, 2010, s. 1).

Projenin Eğitimindeki Yeri ve Önemi

Teknoloji, bir okulda önemli bir değişime neden olmak için gereklidir; fakat tek başına yeterli değildir. Öğretmenin katılımı olmaksızın, öğrenciler mevcut teknolojiden kendi başlarına faydalanamazlar. Öğretmenler, eğitimde BT'nin etkili kullanımı için rehberlik yapma, öğrencilere yardım etme ve yol gösterme gibi rolleri etkin biçimde yerine getirmelidirler. Yani öğretmenler, öğrencinin başarısını artırmak için her türlü teknolojik materyali işe koşmalıdır (Pamuk vd., 2013, s. 1802).

Günümüz dünyasında eleştirel düşünce, etkin problem çözme ve bilgisayar okuryazarlığı gibi yeterliliklere sahip olmadan diploma sahibi olmak bir anlam ifade etmemektedir. Bugünün ekonomileri daha çok hizmete yönelik, bilişim teknolojilerine dayalı ve bu nedenle bilgisayar becerisine sahip olmayı gerektirmektedir. Bilgisayar okuryazarı olmak artık çalışma hayatında başarının ön koşullarından biridir. Kaliteli bir eğitimin gençleri bu tür becerilerle donatması gerekmektedir.

BT'nin okullardaki önemli bir rolü kültürel, sosyal ve mesleki alanlarla ilgilidir. BT'nin kültürel, sosyal ve profesyonel rolleri, tüm paydaşlar (öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve veliler) için internet ve CD ortamlarında var olan çok miktarda bilgi kaynakları ve hizmetlerin etkili kullanımıyla yerine getirilmektedir.

Eğitimde yaygın olarak kullanılan ve gittikçe yaygınlaşmaya başlayan yeni teknolojiler çerçevesi içerisinde televizyon, video, bilgisayar, etkileşimli video, internet, e-posta gibi teknolojileri sayabiliriz.

Eğitim sürecine damgasını vuran ve yaygınlaştırılması konusunda büyük proje ve çalışmalara girişilen bilgisayarların, özellikle etkili eğitsel yazılımların hazırlanmasıyla öğretme-öğrenme sürecine önemli katkılar sağladığı, yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur. Her ne kadar bilgisayarların eğitsel ortamlarda yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar ve gerekli öğretmen eğitimi konusunda nitelik ve nicelik olarak tartışmalar ve eleştiriler söz konusu ise de bilgisayarlaşma sürecinin eğitim

ortamlarında yerini alması süreci hızla gerçekleşmektedir. Çünkü mevcut araştırmalar incelendiğinde bilgisayarların;

- Öğrencinin kendi öğrenme hızına göre öğrenmesine olanak tanınması,
- Diğer eğitsel ortamlara oranla daha kalıcı yaşantılar kazandırması,
- Yazılımlar aracılığı ile öğrenilen konuya özgü resim, animasyon, hareketli gerçek görüntü filmleri vb. olanakları sunarak öğrenmeyi daha kısa ve etkili biçimde gerçekleştirmesi,
- Gerek öğrencinin kendisini ve gerekse öğretmenin öğrencinin öğrenme düzeyini takip olanağı tanınması gibi imkânlar sunduğu söylenebilir.

Günümüzde çok amaçlı olarak her yerde ve her düzeyde kullanılan internet, özellikle eğitim açısından hızla yaygınlaşmakta, sunduğu olanaklarla da vazgeçilemez bir teknoloji haline gelmektedir. İnternet ile yalnızca bölgesel düzeyde değil; dünya ile bütünleşmek ve dünyanın hemen her yerindeki (ağa bağlı olması halinde) bilgi, kurum ve kuruluşlara hatta kişilere ve bunların özel çalışmalarına ulaşmak mümkündür. Dolayısıyla konu eğitsel olarak ele alındığında;

- Öğretmen ve öğrencilerin araştırmalarında geniş olanaklar sunması,
 - Eğitim kademesinde rol alan herkesin kendini yenilemesine olanak tanınması,
 - Dünyanın değişik yerlerindeki meslektaşları ile veya onların ilgi alanlarıyla ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişim olanaklarına sahip olmaları,
 - Gelişmeleri anında ve hızlı bir şekilde takip edebilmeleri,
 - Değişik bölgelerde gerçekleşen konferanslara aktif ve görüntülü olarak katılabilmeleri,
 - Uzaktan eğitim olanaklarına sahip olmaları,
 - Özellikle kendi web sayfalarını hazırlamada; teknolojinin getirdiği kolaylıklar ile yaratıcılığı ve paylaşımcılığı artırması,
 - E-posta aracılığıyla anında posta ve dosya transferine olanak tanınması,
- gibi birçok yararından bahsedilebilir.

Dolayısıyla, genç nüfusa yatırım yapmak ve bilgi toplumunun birer ferdi olmalarını sağlamak, gelecek için önemli bir kazanım olacaktır. Eğitimde FATİH Projesi; bu

kazanımların sağlanması yolunda, büyük bir atılımın gerçekleşmesi hususunda, çok önemli bir adımı ifade etmektedir (MEB, 2010, s. 4-6).

Projenin Kapsamı

Beş yılda tamamlanması planlanan proje kapsamında yaklaşık 700 bin öğretmen ve 17 milyon öğrenciye tablet bilgisayar (Pamuk ve diğerleri, 2013, s. 1802), 40 bin okuldaki 620 bin dersliğe birer adet bilgisayar, akıllı (etkileşimli) tahta, internet erişimi, ayrıca her okula çok amaçlı fotokopi makinesi sağlanarak e-içeriğin sağlanması, okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretimde görev yapan yaklaşık 600 bin öğretmenin hizmet içi eğitime katılması hedeflenmektedir (MEB, 2010, s. 3).

2011-2012 eğitim-öğretim yılında 17 ilde 52 okulda (48 ortaöğretim, 4 ilköğretim) öğretmen ve öğrenciye 8 bin 500 tablet bilgisayar dağıtılmıştır. Genişletilmiş pilot proje kapsamında da 2013'te 81 ilde 217 okulda 49 bin tablet bilgisayar dağıtılmıştır. Bu dönem içerisinde pilot proje kapsamında 9. sınıftaki öğrencilere ve öğretmenlere 62 bin 800 tablet bilgisayar dağıtılmış, bu liselere de 84 bin 921 akıllı (etkileşimli) tahta kurulmuştur (Cantürk, Sabah Gazetesi, 2014).

2013-2014 eğitim-öğretim yılında tablet dağıtımına devam eden bakanlık 675 bin tabletin ilk dağıtımını 17 Şubat 2014'te gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda 669 bin 86 tabletin dağıtımı yapılmıştır. 2014 sonu itibariyle FATİH Projesi kapsamında ülke genelinde öğrencilere 601 bin 131, öğretmenlere 130 bin 755 olmak üzere toplam 731 bin 886 tablet dağıtılmıştır. MEB'den alınan son bilgilere göre; 20 Mayıs 2015'te 200 bin, 14 Eylül 2015'te 250 bin, 14 Ekim 2015'te de 250 bin olmak üzere toplam 700 bin tablet bilgisayar öğrencilere dağıtılacaktır (MEB, 2015).

Projenin Maliyeti

Mayıs 2012 verilerine göre projenin toplam maliyetinin 8 milyar TL civarında olacağı öngörülmektedir (Memurlar.net, 2012). Türkiye'deki akıllı (etkileşimli) tahtaların yerli imkânlarla üretildiği, bu durumun tabletlere de uygulanmasının planlandığı belirtilmektedir. Bu amaçla Türkiye'de bilişim teknolojileri sektörünü güçlendirmek, yerli üretimi teşvik etmek ve ülke ekonomisine katma değer kazandırmak, projenin maliyetini en asgari düzeye çekmek düşüncesiyle yerli tablet fabrikasının kurulacağı ifade edilmektedir (MEB, 2015)

Projede Kullanılan Araçlar

FATİH Projesi kapsamında okullarda kullanılacak araçlar; akıllı (etkileşimli) tahta, tablet bilgisayar, doküman kamera ve yazıcıdan oluşmaktadır.

Akıllı (Etkileşimli) Tahta

İngilizce *interactive board*, *interactive white board* ya da *smartboard* olan, dilimizde “akıllı tahta” ya da “etkileşimli tahta” olarak ifade edilen akıllı tahtalar, ülkemiz öğretim ortamlarında kullanılmaya başlamıştır. Bilgisayar ve projektörle bağlantılı olarak kablolu veya kablosuz olarak kullanılabilen akıllı tahtaların yanı sıra kullanıcının dokunmatik olarak kullanabildiği ve ekranı üzerindeki tüm nesnelerle etkileşim kurarak işlem yapabileceği (örneğin, dosya açma/kapatma, istediği resmi ekleme/büyütme, yazı yazma vd.) akıllı tahtalar da bulunmaktadır (Özcan ve Altun, 2011, s. 103).

FATİH Projesi kapsamında okullara kurulan akıllı tahta sistemleri çok amaçlı bir kullanıma sahip olup; dokunmatik büyük bir bilgisayar ekranı, sürgülü beyaz bir tahta ve sabit bir yeşil tahtadan oluşmaktadır.

Şekil 1. Akıllı tahta

Bilgisayar kullanmayı bilen herkes akıllı tahtayı rahatlıkla kullanabilir. Çünkü akıllı tahta basit anlamda, bilgisayar programlarının tahtada kullanılmasını sağlayan bir düzendir (Teknotahta, 2011).

Akıllı tahtanın faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Her türlü uygulama dosyaları üzerinde alınan notlar, daha sonra kullanılmak üzere saklanabilir.

2. Yerel ağ veya internet üzerinde çevrimiçi çalışma imkânı sunar.

3. Ders işlenişini zevkli hale getirir.

4. Öğrencileri yaratıcı düşünmeye teşvik eder.

5. Öğrenci grup çalışması ve işbirlikçi öğrenmeyi teşvik eder.

6. Kâğıt, tebeşir, mürekkep kullanımını minimize ederek tasarruf sağlar.

7. Kaydedilen dersler yazdırılabilir, e-posta olarak gönderilebilir.

8. Derslerde ses kliplerine, video ve animasyon gösterimlerine imkân sağlar.

9. Öğrencinin derse katılımını teşvik eder.

10. Eğitimde görselliği geniş ölçüde kullanır.

11. Kaliteli öğrenim sağlar.

12. Zamandan önemli ölçüde tasarruf sağlar.

13. Soyut kavramların somutlaştırılmasını sağlar.

14. Sınırsız bir yazı yazma alanı oluşturur.

15. Daha renkli ve çeşitli bir eğitime imkan tanıdığından öğrencilerin derse ilgisini ve motivasyonunu olumlu yönde etkiler (Şimşek 2007, s. 114-115; Adıgüzel vd. 2011, s. 457-471; Turan 2012, s. 218).

Tablet Bilgisayar

Dokunmatik ekranı üzerinden parmak veya özel kalem ile kontrol edilebilen ve el yazısı tanıma özelliği sayesinde özel kalem ile yazı yazmaya imkân tanıyan küçük ve hafif bilgisayarlardır (Turan, 2012, s. 219).

FATİH Projesi'ne göre; her öğrenci ve öğretmene tablet bilgisayar verilecektir. Son verilere göre (2015) 1 milyon 431 bin 886 adet tablet bilgisayar dağıtılmıştır.

(Chip Dergisi, 2013)

Şekil 2. Tablet bilgisayar

Akıllı tahtalar ile tablet bilgisayarların etkileşimli olması planlanmaktadır. Bu sayede öğrencilerin dersleri aynı anda hem akıllı tahtadan hem de önlerindeki, bir kitap gibi, tablet bilgisayardan takip etmelerine olanak sağlanacaktır.

Doküman Kamera

FATİH Projesi'ne göre; her okula bir adet doküman kamera gönderilecektir.

(MEB, 2012)

Şekil 3. Doküman kamera

Doküman kameralar genel olarak okullarda tepegözlerin yerine kullanılır. Bunun dışında toplantı odalarında, laboratuvarlarda, mahkemelerde veya video konferans yaparken kullanılabilir (MEB, 2012).

Yazıcı

FATİH Projesi kapsamında her okula bir adet yazıcı gönderilecektir.

(MEB, 2012)

Şekil 4. Yazıcı

Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

FATİH Projesi uygulama planına göre öğretim programlarına uygun ve derslerde yardımcı birer ders materyali olarak kullanılmak üzere elektronik içerikler sağlanacaktır. Bu e-içeriklerin ses, video, animasyon, sunu, fotoğraf, resim gibi çoklu ortam bileşenleri ile desteklenmiş öğrenme nesnelerinden ve etkileşimli e-kitaplardan oluşması planlanmıştır (MEB, EBA Projesi, 2012).

Öğretim programlarında yer alan bütün ders içerikleri öğrenme nesnesi ve e-kitap formatında elektronik ortama aktarılacaktır. Bu e-içerikler web tabanlı ortamlarda hem çevrimiçi hem çevrimdışı çalışabilecektir (MEB, 2010, s. 3).

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından, eğitim-öğretim sürecinde bilişim teknolojisi donanımlarını kullanarak etkin materyaller kullanılması amacıyla EBA tasarlanmıştır. EBA, sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve incelemiden geçmiş doğru içeriklerin bulunduğu sosyal bir platformdur. Öğretmen ve öğrenciler başta olmak üzere eğitimin tüm paydaşları için tasarlanan EBA;

- Farklı, zengin ve eğitici içerikler sunmak,
- Bilişim kültürünü yaygınlaştırarak eğitimde kullanılmasını sağlamak,
- İçerikle ilgili ihtiyaçlara cevap vermek,
- Sosyal ağ yapısıyla bilgi alışverişinde bulunmak,
- Zengin ve gittikçe büyüyen arşiviyle derslere katkı sağlamak,

- Bilgiyi öğrenirken aynı zamanda yeniden yapılandırabilmek ve bilgiden bilgi üretmek,
- Farklı öğrenme stillerine (sözel, görsel, sayısal, sosyal, bireysel, işitsel öğrenme) sahip öğrencileri de kapsamak,
- Bütün öğretmenleri ortak bir paydada buluşturarak eğitime el birliğiyle yön vermelerine ön ayak olmak,
- Teknolojiyi bir amaç olarak değil bir araç olarak kullanmak,

amaçlarıyla tasarlanan sosyal bir eğitim platformudur (MEB, EBA Projesi, 2012).

Öğretmenlerin Hizmet-İçi Eğitimi

FATİH Projesi'nin bu bileşeni kapsamında; okullarımızda görev yapan yaklaşık 600 bin öğretmenin sınıflara sağlanan donanım alt yapısını, eğitsel e-içerikleri ve BT'ye uyumlu hale getirilen öğretmen kılavuz kitaplarını etkin biçimde kullanma becerilerini geliştirmelerine dönük yüz yüze ve uzaktan eğitim aracılığıyla eğitim faaliyetleri planlanmıştır

Hizmet-içi eğitimi başarı ile tamamlayan her öğretmen;

- İnterneti bilinçli ve güvenli kullanır.
- Akıllı (etkileşimli) tahta ve yazılımını kullanır.
- EBA'daki materyalleri ders sürecinde kullanır.
- Plana uygun olarak akıllı tahta ile dersini sunar.
- İhtiyaç duyduğu konularda materyal tasarlar (MEB, 2012).

İlgili Araştırmalar

Adıgüzel, Gürbulak ve Sarıçayır (2011), "Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamaları" adlı çalışmalarında: Gelişen teknolojinin her alana büyük yenilikler getirdiği gibi, eğitim dünyasına da büyük yenilikler getirdiğini, bunların en başında ise klasik tahtanın yerini alan akıllı tahtaların olduğunu belirterek sunduğu imkânları şu şekilde özetlemişlerdir:

- Öğretmene oturduğu yerden tahtaya istediği müdahaleyi yapabilme imkânı sunduğu için dersin işlenmesinde esneklik sağlayarak dersin işleniş hızını artırmaktadır.

- Öğretmene ders esnasında tahtaya yazılanları kaydederek gerektiğinde daha sonra da kullanabilme veya öğrencileri ile paylaşabilme imkânı sunabilmektedir.

- Akıllı tahta teknolojisi, farklı öğretim stillerinin uygulanmasına olanak vermektedir.
- Soyut konular içeren alanlarda öğrencinin konuyu daha iyi kavramasına yardımcı olmaktadır.

- Ölçme değerlendirmede öğretmen, yine akıllı tahta yardımıyla, kendi üretme becerisine de bağlı olarak farklı değerlendirme çeşitleri geliştirebilir.”

Ağır (2003), “İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar” adlı yüksek lisans tezi için yapmış olduğu araştırmalarda: Eğitimde araç-gerecin, öğrenmenin kalıcılığını arttırdığını, öğretimi zenginleştirip, öğrencinin ilgisini çektiğini belirtmiş, öğrencilerin işlenecek konu hakkında daha önceden bilgi sahibi olmalarına, materyal geliştirmelerine ve öğrenilen bilgilerin kullanılabilirliğine yardım ettiğine, bilgilerin duyular yoluyla özümsemesine, kolay ve doğru öğrenilip öğretilmesine katkı yaptığına, dersi sıkıcı olmaktan kurtardığına, konuların çekici ve heyecanlı bir biçimde işlenip derinleştirildiğine imkân sağladığına, değinmiştir.

Aslan (1998), “Çağdaş Tarih Öğretiminin Yeri ve Sorunları” adlı doktora tezi için yapmış olduğu araştırmalarda özetle: Tarih öğretimi bir öğrenciyi yakın geçmişin olay ve olgularıyla karşı karşıya getiremiyorsa orada sağlıklı bir tarih öğretiminden söz etmek mümkün değildir. Sorun araştırmaların belli bir olgunluğa ulaşmasını bekleme olanağı veremeyecek derecede yaşamsal önem taşımaktadır. Bu nedenle bir yandan eldeki olanaklar ölçüsünde toplumun bu dönemlere yönelik bilgi gereksinimlerini karşılayacak ders kitapları hazırlanırken, diğer yandan da bu dönemlere yönelik bütüncül kavrayışlı çalışmaları yürütecek bir kurumsallaşmaya gidilmesi gerekmektedir, şeklinde ifade etmiştir.

Azattemür (2003), “Lise Tarih Dersi Öğretiminde Araç-Gereç Kullanımı (Sivas İli Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde şu sonuca ulaşmıştır: Araç-gereçler bilginin öğrenilmesinde somutluk sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırır, unutmayı azaltır, öğrenciyi güdüler, dikkatini toplar, öğrenme isteği sağlar, dersin hedef kitlesi olan öğrencilere istenilen şekilde ulaşması sağlanarak, istendik davranış değişikliğini oluşturur. Araç-gereç kullanılan sınıflarda, öğrencilerin daha iyi öğrendikleri de açıkça görülmüştür.

Çiftçi (2002), “Sosyal Bilgiler 6., 7. ve 8. Sınıf Derslerinde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde: Eğitim-öğretim sürecinde planlama, hazırbulunuşluk, öğretim materyalleri, motivasyon, katılma, tekrar, pekiştirme, geri bildirim ve transfer gibi birçok unsurun yer aldığını; bu unsurlardan, hem de en

önemlilerinden birisi olan öğretim materyalleri öğretim ortamından farklı amaçlar için kullanılabildiğini,

Materyallerin, bazı öğretim ortamlarında öğretmeni destekleyici amaçla kullanıldığı gibi, bazı ortamlarda da tamamen öğretmen rolü üstlenerek içeriği doğrudan öğrencilere aktarabildiğini,

Öğretim materyallerinin öğrencilerin ilgi ve dikkatini hedef davranışlara çekerek onun derse katılmasını, öğrencinin yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlamakla hedef davranışlara ulaşılmasında önemli bir yere sahip olduğunu,

Materyal kullanımının Sosyal Bilgiler dersinin, içerik ve hedefleri gereği, özellikle de soyut kavramların somutlaştırılmasını sağlamasında etkinliğinden dolayı Sosyal Bilgiler derslerinde ayrı bir öneme sahip olduğunu, belirtmiştir.

Tahancı (2002), “Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarih Konularının Öğretimi: Problemler, Öneriler” adlı yüksek lisans tezi için yapmış olduğu araştırmalarda: Öğrencilerin büyük çoğunluğu Sosyal Bilgiler dersi kitaplarının tarih konularına ayrılan bölümlerini harita, resim, grafik vb. bakımından yetersiz bulmuşlardır. Bu da öğrencilerin ders kitabından istenilen düzeyde yararlanmalarını güçleştirmektedir, diye belirtirken; Öğretmenlerin de ders araç-gereçlerinden istenilen düzeyde yararlanamadıklarını ve bu konuda sıkıntıya düştüklerini, bu konuda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmiştir.

Bulut ve Koçoğlu (2012), “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri” konulu çalışmalarında; akıllı tahta kullanımının öğrenme sürecinde soyut kavramları, konuları somutlaştırdığı, anlamlı öğrenme sağladığı ve öğrencinin aktif öğrenmesini desteklediği yönünde bulgular elde etmişlerdir. Ayrıca araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunun akıllı tahta kullanımı ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları yönünde görüş bildirdiklerini de saptamışlardır.

Keser ve Çetinkaya (2013), “Öğretmen ve Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Kullanımına Yönelik Yaşamış Oldukları Sorunlar ve Çözüm Önerileri” konulu makalelerinde; Öğretmen ve öğrencilerin etkileşimli tahtalara ilişkin sorunlarını, öğrenme-öğretme sürecinde yaşanan sorunlar, donanımaya yönelik sorunlar, yazılıma yönelik sorunlar, içeriğe yönelik sorunlar, ergonomi ve sağlık açısından yaşanan sorunlar olmak üzere beş alt boyutta ele aldıkları ve bu doğrultuda çözüm önerileri sunduklarını belirtmişlerdir.

Etkileşimli tahtalara yönelik öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunların başında derslere uygun materyal bulunamaması, kısıtlamaların (yazılım, içerik internet) etkin kullanımı sınırlandırması, kullanıma yönelik yetersiz bilgi ve becerilere yönelik tedbir alınamaması ve fiziksel ortamdan kaynaklı sorunların yer aldığı ifade edilmektedir. Yaşanan sorunlara ilişkin katılımcıların öne çıkan çözüm önerilerinde ise; öğretmen ve öğrencilere yönelik kapsamlı eğitimler verilmesi gerektiği, uygun ders materyalleri geliştirilmesi gerektiği, yazılım ve internete yönelik kısıtlamaların kaldırılması gerektiği, yaşanan donanımsal ve yazımsal sorunların kısa zamanda çözülmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Pamuk ve diğerleri (2013), “Öğretmen ve Öğrenci Bakış Açısıyla Tablet PC ve Etkileşimli Tahta Kullanımı; FATİH Projesi Değerlendirmesi” adlı çalışmalarında; Samsun, Yozgat, Kayseri ve İzmir illerinde FATİH Projesi’nde pilot okul olarak seçilen 11 okulda projeye katılan öğretmen ve öğrencilerin görüşleri; anketler, yarı yapılandırılmış mülakatlar, sınıf içi gözlemler ve odak grup görüşmelerle toplanmıştır. Bulgulara göre etkileşimli tahta ile ilgili genel olarak olumlu bir tutum ve belirli oranda bir kullanım var iken, tablet bilgisayarların kullanımının çok düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Teknolojik sorunların yanı sıra içeriklerin eksik olması ve öğretmenlerin proje kapsamında sağlanan teknolojilerin kullanımı konusunda pedagojik ve mesleki yönden desteğe ihtiyaç duydukları çalışmanın önemli bulguları arasında yer almaktadır.

Kaya ve Aydın (2011), “Sosyal Bilgiler Dersindeki Coğrafya Konularının Öğretiminde Akıllı Tahta Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri” isimli çalışmalarında; sosyal bilgiler dersinde akıllı tahta kullanımı sayesinde öğrenciler dersti daha iyi anladıklarını, derste sıkılmadıklarını, derse olan ilgilerinin arttığını ifade ettiklerini, belirtmişlerdir.

Ayrıca, sosyal bilgiler dersindeki coğrafya konularının anlatımında akıllı tahta uygulamalarına ilişkin görüşlerin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini ifade etmişlerdir.

Ateş (2010), “Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Akıllı Tahta Kullanımı” konulu çalışmasında özetle; bilgi çağı ya da teknoloji çağı olarak da adlandırılan günümüzde teknolojinin hayatın her alanını ilgilendiren ve etkileyen hızlı bir gelişim gösterdiğini, bu teknolojik gelişimlerin eğitim alanında da etkilerinin belirgin bir şekilde hissedildiğini, aktif bir öğrenme ortamının oluştuğu bir coğrafya dersti için, internet, bilgisayar,

görüntüleme teknikleri gibi bünyesinde birçok detayı barındıran akıllı tahta sistemlerinin kullanıldığı akıllı sınıfların, birçok yeniliği vaat ettiğini belirtmiştir.

Ayrıca çalışmanın sonuç kısmında akıllı tahta sistemlerinin;

- Sınırlı ders sürelerinde konuların çok daha hızlı ve verimli bir şekilde işlenmesine,
- Derslerin daha planlı ve organize bir şekilde işlenmesine,
- Tahtadaki kayıt etme özelliği ile konuların hızlıca özetlenmesine ve tekrar edilebilmesine,
- Kullanılabilecek internet kaynakları, fotoğraflar, flaş animasyonlar, videolar, belgeler ve power point sunumları öğrencilerin derse karşı ilgilerini doğrudan etkilemesine,
- Öğretmenin sınıf kontrolünü sağladığı gibi, zeka alanlarına kolaylıkla ulaşabilmesine, olanak sağladığını ifade etmiştir.

Baydaş ve diğerleri (2011), “Etkileşimli Tahtaların Öğretim Süreçlerine Katkıları” isimli çalışmalarında; etkileşimli tahtaların çok yönlü özellikleriyle öğretim süreçlerine yeni boyut kazandığını, derslerin kaydedilmesi yoluyla önceki dersin tekrarının sağlandığını, yazılı ve görsel materyallerin kullanımının yeni bir boyut kazandığını, derslerde zamandan tasarruf sağladığını, öğretmenlerin materyal hazırlama zorunluluğu hissetmelerinin gelişimleri için önemli bir adım teşkil ettiğini, öğrencilerin dikkatini çektiğini, aktif katılımlarını sağladığını ve öğrenci merkezli bir anlayışın ortaya konmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Sünkür ve diğerleri (2011), “Akıllı Tahta Uygulamaları Konusunda İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Görüşleri (Malatya ili örneği)” isimli çalışmalarında; akıllı tahtaların öğrencilerin ilgisini çektiğini ve öğrenmeyi kolaylaştırdığını, öğrencilerin akıllı tahtaları kullanmaktan ve akıllı tahtalarla öğrenmekten keyif aldığını, teknolojiyi öğrenmenin yeni bilgiler edinmede ve iyi bir iş sahibi olmada yardımcı olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin akıllı tahta kullanımı konusunda sorun yaşamadıkları sonucuna vardıklarını da ifade etmişlerdir.

Uygulayıcılar olarak öğretmenlerin teknik, teknolojik ve pedagojik destek ve eğitim almasının sağlanması, öğrencilerin de akıllı tahta uygulamaları konusunda eğitilmeleri hususunda önerilerde bulunmuşlardır.

Polat ve Özcan, (2014), “Akıllı Tahta Kullanımıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” konulu çalışmalarında; sınıflarda akıllı tahta kullanımının motivasyonu artırdığını, öğrencilerin derse daha iyi odaklandıklarını, derse aktif katılmak istediklerini ve öğretmenlerin eğlenceli bir ders işlemesine olanak sağlandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerden elde edilen görüşler doğrultusunda akıllı tahta kullanımıyla ilgili olarak şu önerilerde bulunmuşlardır:

- Akıllı tahta sınıflarda kullanılmalıdır.
- Doğabilecek teknik arızalar ve elektrik kesintileri göz önünde bulundurularak, sürgülü olarak kullanılabilen tebeşirli veya kalemli bir tahta sınıflarda bulundurulmalıdır.
- Öğretmenler sınıflarında akıllı tahtaları nasıl kullanacakları konusunda yeterince desteklenmeli ve eğitilmelidirler.
- Üniversitelerde mezun olacak öğretmen adaylarına bilişim teknolojileri dersi adı altında akıllı tahta kullanımına ilişkin çeşitli dersler ve seminerler verilmelidir.
- Bakanlık öğretmenlere verdiği kılavuz kitaplarıyla birlikte o kitaplara ait birer pdf kopyasını da vermelidir.

Ayrıca çalışmanın son kısmında öğretmen ve öğrencilerle ilgili olarak da şu düşünceler dile getirilmiştir:

Akıllı tahta ile ilgili olarak, eğitim sürecinin asli unsuru olan ve sınıflarında akıllı tahta kullanılan öğrencilerin görüşlerine başvurulmuş araştırmalar yapılabilir. Akıllı tahtayı hiç kullanmamış öğretmenlerin akıllı tahta konusunda sahip oldukları algıları tespit etmeyi amaçlayan çalışmalar yapılarak öğretmenlerin bu teknolojiyi daha etkin ve verimli kullanmaları için duyuşsal olarak hazırlanmaları amacıyla neler yapılması gerektiği belirlenebilir.

Demir ve Yorulmaz (2014) “Tarih Derslerinde Akıllı Tahta Kullanım Durumunun İncelenmesi (Bir Durum Çalışması)” konulu çalışmalarında; tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına yönelik yaşanan sorunların temelinde hizmet içi eğitim faaliyetlerinin verimsizliği ve yetersizliği, akıllı tahtaya uygun materyal eksikliği, öğretmenlerin pedagojik bilgi ve alan bilgisinin yanında teknoloji, yazılım, donanım bilgisi gibi pek çok eksikliklerinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama süreci, uygulamalar, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ile ilgili alt bölümlere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Model; ideal bir ortamın temsilcisi olup, yalnızca önemli görülen değişkenleri içine alacak şekilde, gerçek durumun özetlenmiş halidir (Karasar, 1995, s. 76).

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1995, s. 77-79).

Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma ile öğrencilere ulaşmak gerekmektedir. Araştırmanın derinliği ve geniş çaplı oluşu sebebiyle, mevcut durumu tespit etmeye, çok sayıda kişiye ulaşmaya en uygun ve en sık kullanılan yöntem “anket” (Çepni, 2001, s. 62) olduğundan bu yöntem kullanılmıştır.

Anket; bir araştırma çerçevesinde, kişilerin düşünce, görüş veya eğilimlerini tespit etmek amacıyla hazırlanmış soruların belirli bir düzenlilik içinde yerleştirildiği soru kâğıdı; bu şekilde bilgi toplamayı amaçlayan araştırma yöntemidir (Demir ve Acar, 2005, s. 20).

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu, kapalı ve açık uçlu soruları içerdiğinden; nicel ve nitel veri toplama teknikleri ile desteklenmiştir. Anketle elde edilecek sonuçlar uygun istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2013–2014 Eğitim-Öğretim yılı Yozgat ili merkezindeki ortaöğretim 9. sınıfta okuyan tüm öğrenciler oluşturmuştur. Evreni 9. sınıf öğrencilerinin oluşturma nedeni; lise öğrenimine kadar akıllı tahta ile hiç öğrenim görmemiş ve ilk defa 9. sınıfla beraber yılsonuna kadar tarih derslerini akıllı tahta ile işleyecek olmalarıdır.

Araştırmanın örneklemini ise, farklı öğrenci niteliklerine sahip Yozgat Anadolu Lisesi’ndeki 120 öğrenci oluşturmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete ve sınıflara göre dağılımı

Sınıflar	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kız	
9-A	16	14	30
9-B	15	15	30
9-C	15	15	30
9-D	16	14	30
Toplam	62	58	120

Çalışmanın yürütüldüğü okul, 14-18 yaş aralığındaki 545 öğrencinin öğrenim gördüğü resmi bir ortaöğretim kurumudur. Okulda toplam 40 öğretmen görev yapmaktadır. Sınıflardaki ortalama öğrenci sayısı 25’tir. Okuldaki tüm sınıflarda akıllı tahta bulunmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada; Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi için anket hazırlanmasına karar verilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan anket yoluyla elde edilmiştir. Anket formunun hazırlanması aşamasında şu işlemler yapılmıştır:

1. Konumuza yakın anket çalışmaları, araştırma ve proje çalışmalarıyla ilgili eserlerden faydalanarak yapılan literatür taramasının ardından ankette nicel ve nitel değerlendirmeye yönelik ifadelerin olmasına karar verilmiş ve anket formu bu doğrultuda hazırlanmıştır.

2. Ankette yer alan nicel ve nitel (açık uçlu sorular) ifadeler için öncelikle bir madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu madde havuzundan seçilen ifadeler; bir ölçme değerlendirme uzmanı, bir eğitim bilimci, bir tarih eğitimcisi ve deneyimli iki tarih öğretmeni olmak üzere beş uzman tarafından değerlendirilerek görüş alınmıştır. Ayrıca iki Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni tarafından da anket maddeleri dilbilgisi ve anlaşılabilirliği yönünden incelenmiştir.

3. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda ifadeler yeniden düzenlenmiş, bazılarında değişiklikler yapılmış ve uygulanmak üzere ankette yerini almıştır. Bu şekilde anketin kapsam geçerliği sağlanmıştır.

4. Hazırlanan anket formu, ifadelerin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla pilot bir çalışma yapılarak uygulanmıştır.

Uygulama

Hazırlanan anket formu ile ilgili pilot çalışma, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı Nisan ayında Yozgat Anadolu Lisesi 10. sınıf öğrencileri arasından rastgele seçilen 20 öğrenci ile yapılmıştır. Yapılan pilot çalışmada ankette yer alan ifade ve sorulara öğrencilerin istenilen düzeyde cevap verdikleri, soruların ve ifadelerin anlaşılıp cevaplandırılmasında herhangi bir sorunun yaşanmadığı tespit edilmiştir.

Geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucu anket formu, üç bölümden, dört sayfadan oluşmuş ve son şeklini almıştır. (bkz: EK 1)

Öğrencilerin; anketin amacı, önemi ve gizliliği hususunda bilgilendirildiği “Giriş” kısmından sonra, ankete cevap veren öğrencilerin kişisel bilgilerinin yer aldığı “Birinci Bölüm” gelmektedir. Bu bölümde katılımcı öğrencilerden; sınıfı, yaşı, cinsiyeti ve ikametine ilişkin ilgili seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formunun “İkinci Bölümü”, tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik öğrenci görüşlerini tespit etmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Nicel değerlendirmenin esas alındığı, 36 ifadenin beş dereceli bir ölçeğe göre değerlendirilmesinin istendiği bu bölüm, üç alt boyuttan oluşmuştur. Bu alt boyutlar:

- Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının öğrenme üzerindeki etkileri nelerdir?
- Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanılmasına yönelik öğrencilerin olumlu görüşleri nelerdir?

- Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanılmasına yönelik öğrencilerin olumsuz görüşleri nelerdir?

şeklinde belirlenmiş olup; her birine ait 12’şer ifade bulunmaktadır. Üç alt boyuta ait olumlu ya da olumsuz toplam 36 ifadenin öğrenci düşüncelerini etkilememesi için art arda sıralanmamasına özen gösterilmiştir. Anketteki ifadeler 5’li Likert tipinde olup; “*kesinlikle katılmıyorum (1)*”, “*katılmıyorum (2)*”, “*kararsızım (3)*”, “*katılıyorum (4)*”, “*kesinlikle katılıyorum (5)*” şeklinde düzenlenmiş ve puanlanmıştır. (bkz: EK 1)

Nitel değerlendirmenin esas alındığı “Üçüncü Bölüm ise; “*Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin düşünce ve önerileri nelerdir?*” alt boyutundan oluşmuştur. Bu amaçla öğrencilere:

- Akıllı tahtayla ders işlendiği zaman en çok hoşunuza giden şeyler nelerdir?
- Akıllı tahtayla ders işlendiği zaman en az hoşunuza giden şeyler nelerdir?
- Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz?
- Akıllı tahtanın kullanımına yönelik bir şey değiştirmek isteseydiniz neyi değiştirmek isterdiniz?
- Bunların dışında belirtmek istediğiniz başka bir görüşünüz varsa lütfen belirtiniz,

şeklinde olmak üzere 5 açık uçlu araştırma sorusu yazılı olarak yanıtlanmak üzere verilmiştir. Bu sayede öğrencilerin düşüncelerini serbestçe ve detaylı bir biçimde ifade etmelerine olanak tanınmıştır.

Bu doğrultuda çalışmada, tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin sıklığını belirtmek amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) değerleri karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir. Böylece, nitel veriler sayısallaştırılarak verilerin güvenilirliği artırılmış, yanlılık azaltılmış ve veriler arasında karşılaştırma olanağı sağlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 242-243).

Oluşturulan anket formu, Yozgat Anadolu Lisesi 9. sınıf öğrencilerine, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı Mayıs ayında dağıtılmış ve uygulanmıştır. Anketin uygulanmasına geçilmeden önce şifahen öğrencilere ankete verecekleri cevapların saklı tutulacağı ve öğrenciler için ayrı ayrı rumuz (takma ad) kullanılacağı belirtilmiştir. Böylece öğrencilerin rahat ve samimi bir şekilde anket sorularını yanıtlamaları sağlanmaya çalışılmıştır. Yozgat Milli

Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinlerin almasıyla anketin uygulanmasına geçilmiştir. (bkz: EK 2).

Ankette yer alan 36 maddeye ilişkin yapılan güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha değerinin 0,79 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değer kabul edilebilir sınırın üzerinde olduğu söylenebilir.

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	120	79,5
	Excluded ^a	31	20,5
	Total	151	100,0

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,795	36

Verilerin Toplanması

Anket formu, araştırmacı tarafından yapılan gerekli açıklamalarla sınıf ortamında öğrencilere dağıtılarak uygulanmıştır. Anket formlarının toplanması işlemi de dersin sonunda bizzat araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Öğrenci görüşlerine yer verilen anket formunda nicel ve nitel analiz adımları uygulanmıştır. Ankette yer alan nicel veriler SPSS 18.0 paket programı ile bilgisayar ortamına aktarılarak analiz edilirken, nitel veriler ise betimsel analize tabi tutulmuştur.

Betimsel analiz, elde edilen verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlendiği, görüşülen ve gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde ortaya koymak amacı ile doğrudan alıntılara yer verilen analiz türüdür. (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224-225)

Nitel olarak toplanan verilerin temelini açık uçlu olarak sorulan sorular oluşturmuştur. Yapılan yorumlar, belirtilen görüş ve öneriler isimlerden ayrılarak aynı yerde toplanmıştır. Bu şekilde en çok kullanılan ortak ve benzer ifadeler birlikte değerlendirilerek genel temalar olarak listelenmiş ve tablo içerisinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Ayrıca araştırmada gizlilik ilkesine uygun olarak öğrencilerin her birine takma ad (rumuz) verilerek kodlanmış (örneğin Öğrenci1=Ö1 şeklinde), onların ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılmış, anketle ulaşılan bulgular zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Bu sayede verilerin daha objektif olarak analiz edilmesi düşünölmüştür. Bu temalar, bulgular ve yorumlar kısmında listelenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada kullanılan nicel ve nitel veri toplama teknikleri ile elde edilmiş bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen nicel verilerle ilgili olarak araştırmaya katılan öğrencilerin tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik görüşleri ortaya konmuştur. Nitel verilerle ilgili olarak öğrenci görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan temaların açıklanması ve yorumlanması sağlanmıştır.

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 1. alt problemi “Ortaöğretim öğrencilerine göre tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının öğrenme üzerindeki etkileri nelerdir?” şeklindedir.

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun II. bölümünde yer alan beşli Likert yapılı 12 ifade (1., 4., 7., 10., 13., 16., 19., 22., 25., 28., 31. ve 34. ifadeler), öğrencilerin tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının öğrenme üzerindeki görüşlerini tespit etmeye yöneliktir.

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarda akıllı tahta kullanımının tarih öğretimi üzerindeki birden çok yönüne değindikleri görülmüştür. Cevaplar değerlendirilerek ilgili yüzde (%) ve frekanslar (f) doğrultusunda sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkileri

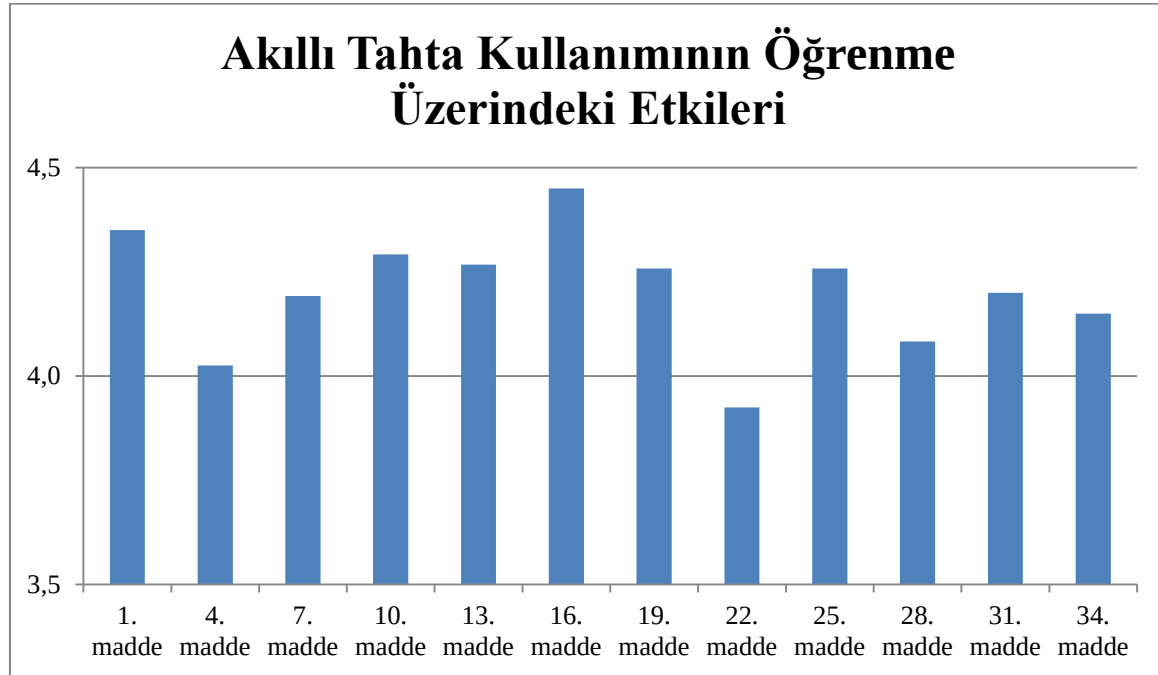
İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
i.1	0	0,00	0	0,00	5	4,17	68	56,67	47	39,17
i.4	0	0,00	0	0,00	22	18,33	73	60,83	25	20,83
i.7	0	0,00	1	0,83	13	10,83	68	56,67	38	31,67
i.10	0	0,00	0	0,00	12	10,00	61	50,83	47	39,17
i.13	0	0,00	0	0,00	9	7,50	70	58,33	41	34,17
i.16	0	0,00	1	0,83	6	5,00	52	43,33	61	50,83
i.19	0	0,00	0	0,00	12	10,00	64	53,33	44	36,67
i.22	0	0,00	1	0,83	35	29,17	56	46,67	28	23,33
i.25	0	0,00	0	0,00	15	12,50	59	49,17	46	38,33
i.28	0	0,00	0	0,00	27	22,50	56	46,67	37	30,83
i.31	0	0,00	0	0,00	19	15,83	58	48,33	43	35,83
i.34	0	0,00	1	0,83	15	12,50	69	57,50	35	29,17

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin “*Katılıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılıyorum*” seçeneklerini toplamda en çok işaretledikleri madde (% 95,84) 1. ifade olan “*Akıllı tahta kullanılarak işlenen Tarih derslerini iyi anlarım*” ifadesidir. Bu sonuç, akıllı tahta kullanımının dersin anlaşılmasına önemli katkıları olduğunu göstermektedir. Öğrenciler 16. ifade olan “*Akıllı tahta ile tarih haritaları (sınırlar, cepheler vb.) anlaşılır hale gelir*” maddesi için de yüksek oranda (% 94,16) “*Katılıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılıyorum*” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu durum, akıllı tahtaların en önemli katkılarından birinin öğrenmeyi görsel hale getirerek dersin anlaşılmasında öğrencilere önemli faydalar sağladığı şeklinde değerlendirilebilir. Aynı zamanda bu ifade öğrencilerin anket formunun III. bölümünde yer alan açık uçlu sorulardan ilkinde de kuvvetle belirttikleri bir husustur. (bkz. Tablo 5) Ayrıca öğrenciler 13. ifade olan “*Akıllı tahta kullanılarak işlenen tarih dersleri verimli geçer.*” maddesi için de yüksek oranda (% 92,5) “*Katılıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılıyorum*” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu durum, öğrencilerin tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımından son derece memnun olduklarını ve derslerin verimli geçtiğini belirttikleri bir husustur.

Öğrencilerin “*Kararsızım*” seçeneğini en çok işaretledikleri madde (% 29,17) 22. ifade olan “*Akıllı tahta ile tarih dersleri öğrenci merkezli işlenir*” ifadesidir. Bu bulgu, akıllı tahtanın öğrenci merkezli öğretime katkılarının diğer katkıları kadar tatmin edici olmadığını gösterse de daha çok öğretmenlerin akıllı tahta kullanılarak işlenen derslere öğrencileri dâhil edememelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Birinci alt probleme dâhil olan maddelerden hiçbirisi için öğrenciler “*Kesinlikle Katılmıyorum*” seçeneğini işaretlememiştir. Ayrıca “*Katılmıyorum*” seçeneğini işaretleyen öğrenci sayısı da maddelerin çoğunda hiç bulunmamakta, bazılarında ise sadece bir öğrenci tarafından işaretlenmiş bulunmaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin akıllı tahtanın öğrenme üzerindeki etkileri konusunda oldukça olumlu düşüncelere sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırmanın I. alt probleminin verilerini daha iyi anlamak ve değerlendirmek açısından aşağıdaki grafikten yararlanabiliriz.

Şekil 5. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkileri

Grafiğe baktığımızda daha önce Tablo 2’de de vurguladığımız gibi bu alt problemle ilgili maddelerden sadece 22. madde olan “*Akıllı tahta ile tarih dersleri öğrenci merkezli işlenir*” ifadesine öğrenciler diğer maddelere göre dikkat çekici şekilde düşük oranda (% 70) katılmışlardır. Bunun sebebi de öğretmenlerin akıllı tahta ile ders işlerken öğrencilerin yeterince aktif olmalarını sağlayamamaları olabilir.

Şekil 5 incelendiğinde öğrencilerin akıllı tahtanın öğrenme üzerindeki etkileri konusunda çoğunlukla pozitif düşüncelere sahip olduğu, dolayısıyla akıllı tahta kullanımının öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini düşündükleri görülmektedir. Bu bulgular, öğrencilerin tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının öğrenme üzerindeki yararları ve güçlü yönleri konusunda farkında olduklarını göstermektedir.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 2. alt problemi “Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin olumlu görüşleri nelerdir?” şeklindedir.

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun II. bölümünde yer alan beşli Likert yapıları 12 ifade (2., 5., 8., 11., 14, 17., 20., 23., 26., 29., 32. ve 35. ifadeler), öğrencilerin tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik olumlu görüşlerini tespit etmeye yöneliktir.

Öğrencilerin ankete vermiş oldukları cevaplarda akıllı tahta kullanımının tarih öğretimi üzerinde olumlu bir etki bıraktığı konusunda hemfikir oldukları tespit edilmiştir. Cevaplar değerlendirilerek ilgili yüzde (%) ve frekanslar (f) doğrultusunda sonuçlar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

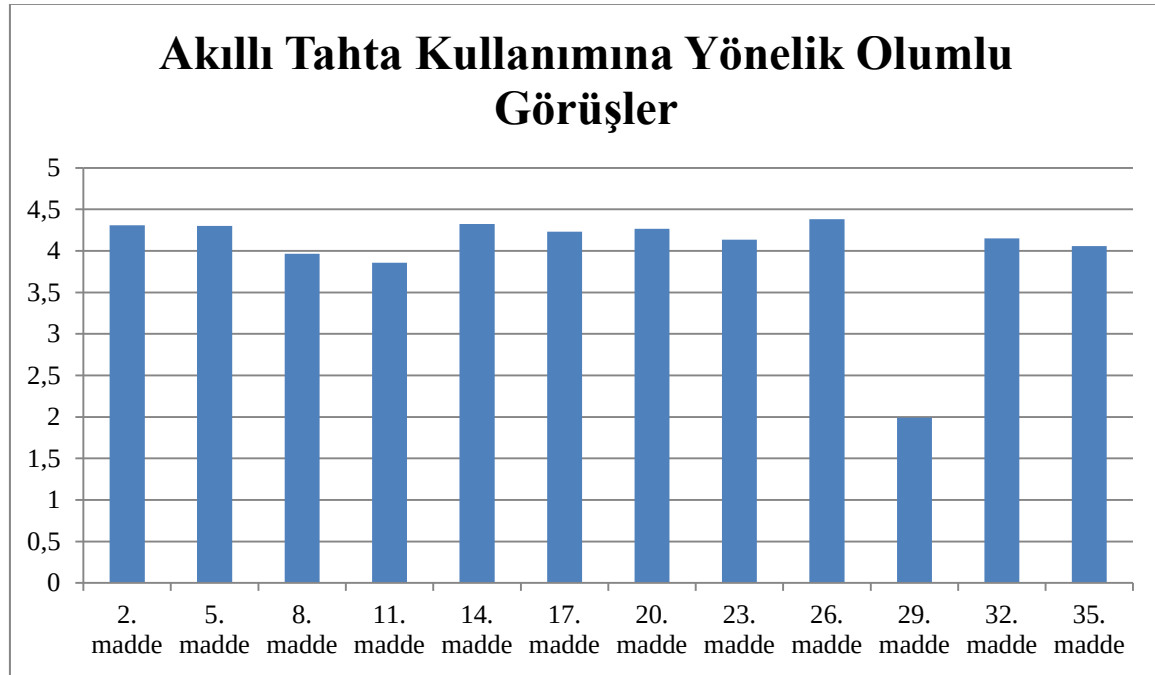
Tablo 3. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Olumlu Görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
i.2	0	0,00	0	0,00	10	8,33	63	52,50	47	39,17
i.5	0	0,00	0	0,00	15	12,50	54	45,00	51	42,50
i.8	0	0,00	0	0,00	30	25,00	64	53,33	26	21,67
i.11	0	0,00	3	2,50	39	32,50	50	41,67	28	23,33
i.14	0	0,00	4	3,33	7	5,83	55	45,83	54	45,00
i.17	0	0,00	1	0,83	7	5,83	75	62,50	37	30,83
i.20	0	0,00	0	0,00	15	12,50	58	48,33	47	39,17
i.23	1	0,83	2	1,67	17	14,17	60	50,00	40	33,33
i.26	0	0,00	0	0,00	6	5,00	62	51,67	52	43,33
i.29	37	30,83	52	43,33	28	23,33	1	0,83	2	1,67
i.32	1	0,83	1	0,83	15	12,50	65	54,17	38	31,67
i.35	0	0,00	2	1,67	21	17,50	65	54,17	32	26,67

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin akıllı tahta kullanımıyla ilgili maddelere çoğunlukla (% 78,22) “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını verdikleri görülmektedir. Özellikle 14. madde olan “Akıllı tahta sayesinde kaydedilen bilgiye rahatça ulaşarak, dersi tekrar edebilirim” ifadesi (% 90,83) ile 26. madde olan “Akıllı tahta ile tarih derslerindeki konular değişik kaynaklardan öğrenilmiş olur” ifadeleri (% 95) için öğrenciler “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” demişlerdir. Bu iki madde de bilgiye erişmekle ilgili olduğundan akıllı tahtaların gerek mevcut bilgilere erişmede, gerekse farklı kaynaklara ulaşmada öğrenciler için kolaylık sağladığı söylenebilir.

Öğrencilerin “*Kararsızım*” seçeneğini en çok işaretledikleri maddeler ise 8. (% 25) ve 11. (% 32,5) maddelerdir. Bu maddelerde “*Akıllı tahta kullanılarak işlenen tarih derslerinde kendimi rahat hissederim*” ve “*Öğretmenimiz akıllı tahta kullandığında derslerde aktif hale gelirim*” ifadeleri yer almaktadır. Öğrencilerin bu ifadeler için de “*Katılıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılıyorum*” ifadelerini toplamda daha çok seçmelerine karşın “*Kararsızım*” ifadesinin diğer maddelere göre yüksek olması akıllı tahta ile ders işlenirken öğrencilerin daha aktif olmalarının sağlanması konusunda ipucu vermektedir. Ayrıca bu bulgular birinci alt problemde yer alan 22. maddenin sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir. (bkz. Tablo 2 ve Şekil 5)

Tablo 3’te yer alan dikkat çekici bir diğer bulgu ise 29. madde olan “*Akıllı tahta kullanılarak işlenen tarih derslerinde not tutmaya gerek kalmaz*” ifadesi için öğrencilerin çoğunlukla (% 74,16) “*Katılmıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılmıyorum*” seçeneklerini işaretlemiş olmalarıdır. Bu bulgu akıllı tahtayla işlenen derslerin not tutma konusunda diğer derslerden bir farkının olmadığını göstermektedir.

Şekil 6. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Olumlu Görüşler

Araştırmanın 2. alt problemiyle ilgili olarak 6. şekil incelendiğinde öğrencilerin akıllı tahta kullanımına yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte sadece 29. madde olan “*Akıllı tahta kullanılarak işlenen tarih derslerinde not tutmaya gerek kalmaz*” ifadesine katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç akıllı tahta kullanmanın not tutma konusunda bir değişikliğe yol açmadığını, öğrencilerin yine not almak

durumunda olduklarını göstermektedir. Bu durumun nedeni olarak da ders içeriğinin (sunuların) daha çok özet bilgiler içermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 3. alt problemi “Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin olumsuz görüşleri nelerdir?” şeklindedir.

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun II. bölümünde yer alan beşli Likert yapıları 12 ifade (3., 6., 9., 12., 15, 18., 21., 24., 27., 30., 33. ve 36. ifadeler), öğrencilerin tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik olumsuz görüşlerini tespit etmeye yöneliktir.

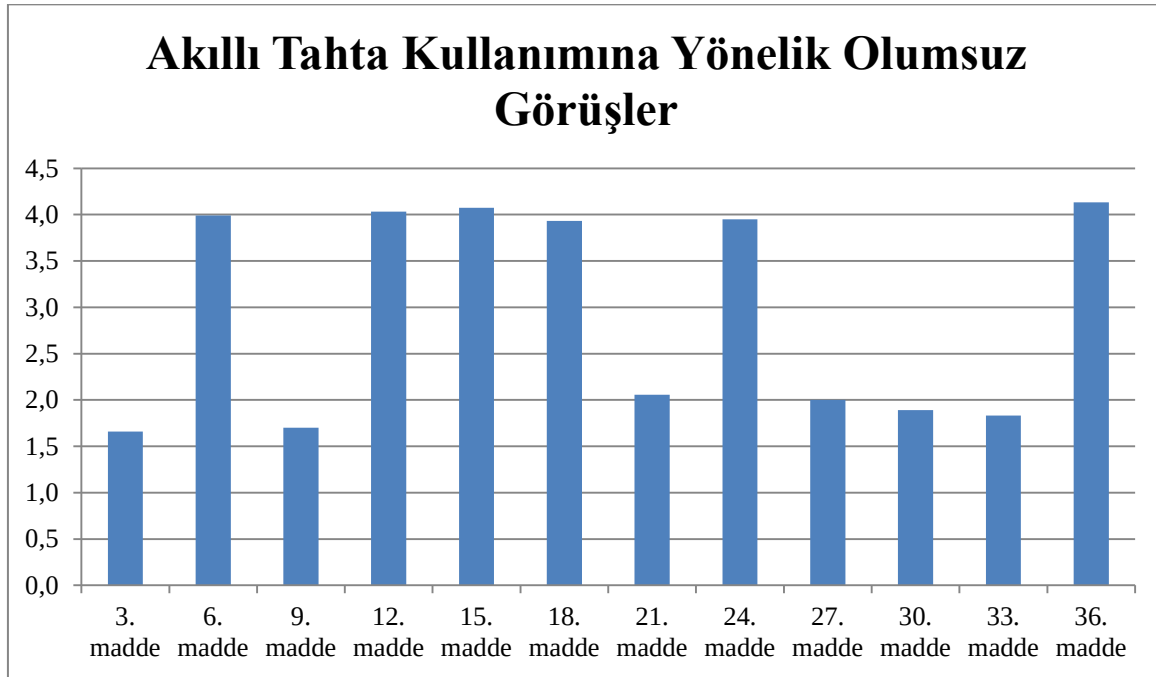
Bu kısımda öğrencilerin ankete vermiş oldukları cevapların çok değişkenlik gösterdiği, daha çok teknik ve fiziksel sorunlarla ilgili olumsuz düşüncelere sahip oldukları tespit edilmiştir. Cevaplar değerlendirilerek ilgili yüzde (%) ve frekanslar (f) doğrultusunda sonuçlar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 4. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Olumsuz Görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
i.3	46	38,33	69	57,50	5	4,17	0	0,00	0	0,00
i.6	1	0,83	4	3,33	29	24,17	47	39,17	39	32,50
i.9	41	34,17	74	61,67	5	4,17	0	0,00	0	0,00
i.12	0	0,00	6	5,00	17	14,17	64	53,33	33	27,50
i.15	1	0,83	4	3,33	21	17,50	53	44,17	41	34,17
i.18	2	1,67	8	6,67	23	19,17	50	41,67	37	30,83
i.21	30	25,00	53	44,17	37	30,83	0	0,00	0	0,00
i.24	3	2,50	6	5,00	25	20,83	46	38,33	40	33,33
i.27	37	30,83	51	42,50	29	24,17	1	0,83	2	1,67
i.30	44	36,67	60	50,00	20	16,67	1	0,83	0	0,00
i.33	40	33,33	60	50,00	20	16,67	0	0,00	0	0,00
i.36	0	0,00	4	3,33	25	20,83	42	35,00	49	40,83

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin olumsuz maddelerle ilgili diğer tablolardan farklı olarak çok değişken cevaplar verdikleri görülmektedir. Örneğin öğrenciler 3, 9, 21, 27, 30 ve 33. maddelerde çoğunlukla (% 84) “*Katılmıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılmıyorum*” seçeneklerini işaretlerken, 6, 12, 15, 18, 24 ve 36. maddelerde çoğunlukla (% 75) “*Katılıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılıyorum*” seçeneklerini tercih etmişlerdir. Öğrencilerin

“Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretledikleri maddeler (örneğin “Akıllı tahta ile klasik tahta arasında bence çok belirgin bir fark yok”, “Tarih derslerinde akıllı tahta kullanımının gereksiz olduğu düşüncesindeyim”, “Tarih derslerinde akıllı tahta kullanılması derste başarıyı olumsuz etkiler”) incelendiğinde, bu maddelerin dersin öğrenimiyle ilgili olumsuz ifadeler içerdiği, dolayısıyla öğrencilerin bu maddelere yüksek oranda katılmadıklarını ifade ederek aslında akıllı tahtanın derste kullanılmasına ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri maddeler (örneğin “Akıllı tahtanın kaleminin olmaması elle yazı yazmayı zorlaştırır”, “Bazen yaşanan elektrik kesintileri dersin işlenişini olumsuz etkiler”, “Güneş ışığının yeterince engellenememesi durumunda tahtadakileri görmem olumsuz etkilenir”) incelendiğinde, bu maddelerin akıllı tahtanın teknolojik ve altyapıyla ilgili özelliklerini ve sınıfların fiziki şartlarını içerdiği görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin akıllı tahtanın öğrenmeye faydası hakkında olumlu düşüncelere sahip olduğu, ancak bazı teknolojik ve fiziksel sorunların giderilmesi ve şartların iyileştirilip geliştirilmesi gerektiği düşüncesinde oldukları söylenebilir.

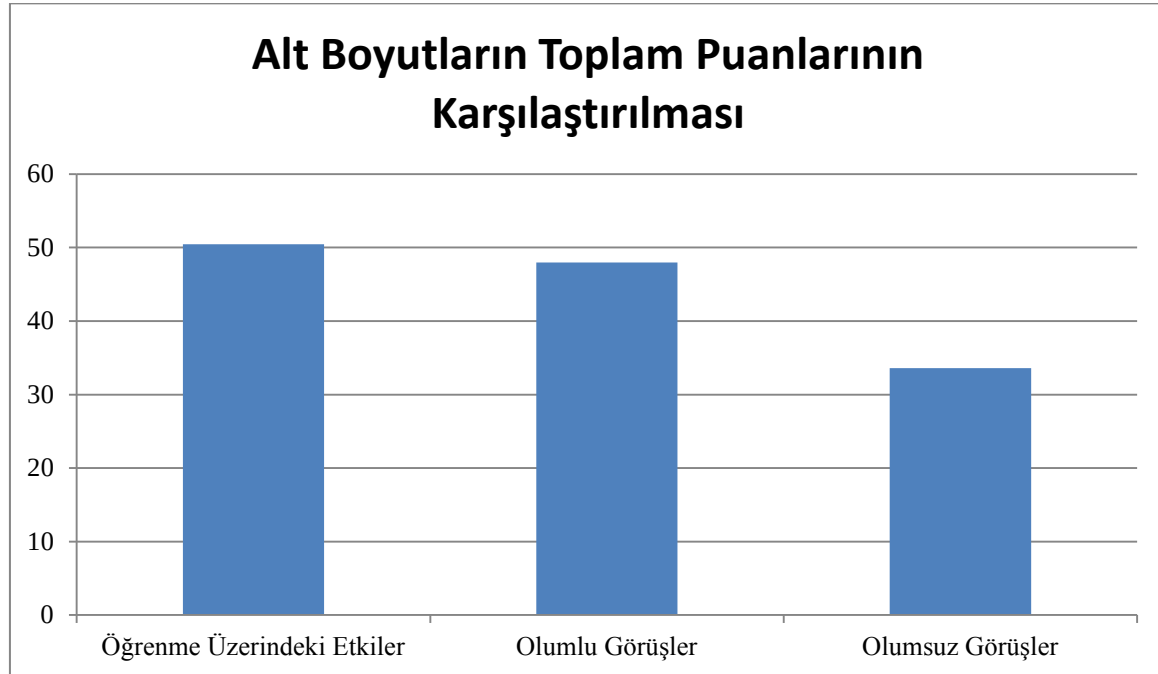
Şekil 7. Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Olumsuz Görüşler

Bu alt problemle ilgili olarak 7. şekil incelendiğinde öğrencilerin akıllı tahta kullanımına ilişkin olumsuz görüşlerinin değişiklik gösterdiği görülmektedir. Öğrenciler bazı olumsuz maddelere yüksek düzeyde (% 75) “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” cevabı vermişken, yine olumsuz bazı maddelere de “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle

Katılmıyorum” cevabını (% 84) vermişlerdir. Öğrencilerin katıldığı ve katılmadığı maddeler incelendiğinde yüksek düzeyde olumsuz görüş belirttikleri maddelerin akıllı tahtanın kullanımına ilişkin teknolojik ve altyapıyla ilgili sorunlar olduğu görülmekte, buna karşın ortalamaları düşük olan maddelerin ise öğrenme ve kullanıma yönelik maddeler olduğu görülmektedir.

1., 2. ve 3. Alt Problemlerin Bulgularının Karşılaştırılması

Nicel veri toplama teknikleri ile elde edilmiş 1., 2. ve 3. alt problemlere ilişkin olarak bir karşılaştırma yapmak üzere 8. şekil incelendiğinde, öğrencilerin akıllı tahtanın öğrenme üzerindeki etkileri ve olumlu görüşleri içeren alt boyutları için yüksek düzeyde katılıyorum cevabı verdikleri, yani akıllı tahta kullanımına ilişkin pozitif düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte bazı olumsuz düşüncelere sahip olsalar da, öğrencilerin olumsuz görüşlerinin diğer alt boyutlar göz önünde bulundurulduğunda dikkat çekici oranda düşük seviyede kaldığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak yukarıda da belirtildiği gibi FATİH Projesi’nin çok yeni bir proje olması hasebiyle uygulama aşamasında bazı teknik ve fiziksel aksaklıkların yaşanıyor olmasıdır.

Şekil 8. Anketin 1., 2. ve 3. Alt Boyutlarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 4. alt problemi “Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin düşünce ve önerileri nelerdir?” şeklindedir.

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun III. bölümünde yer alan, nitel verilerle ilgili olarak hazırlanan beş adet açık uçlu soru, öğrencilerin tarih dersinde akıllı tahta kullanımına ilişkin düşünce ve görüşleri hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacına yöneliktir.

Ankete katılan öğrencilerin sorulara verdiği ortak ve benzer cevaplar kategorilere (temalara) ayrılmış ve oluşturulan kategoriler doğrultusunda yüzde ve frekansları çıkarılarak tablolar halinde verilmiştir. Anketle ulaşılan sonuçlar öğrencilerin ifadelerinden doğrudan alıntı yapılarak zenginleştirilmiş ve yorumlanmıştır. 4. Alt Probleme ilişkin olarak öğrencilere sorulan açık uçlu sorular şunlardır:

1. Akıllı tahtayla ders işlendiği zaman en çok hoşunuza giden şey?
 2. Akıllı tahtayla ders işlendiği zaman en az hoşunuza giden şey?
 3. Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz?
 4. Akıllı tahtanın kullanımına yönelik bir şey değiştirmek isteseydiniz neyi değiştirmek isterdiniz?
 5. Bunların dışında belirtmek istediğiniz başka bir görüşünüz varsa lütfen belirtiniz.
4. alt probleme ilişkin olarak anketin III. bölümünde öğrencilere sorulan bu açık uçlu sorulara verilen cevaplar, dört ana temada toplanıp kategorize edilerek bulguların yorumlanması sağlanmıştır.

I. Ana Tema

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı (120) akıllı tahtayla ders işlendiğinde hoşça giden durumlarla ilgili açık uçlu soruya cevap vermişlerdir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda alt temaları ile gösterilmiştir.

Tablo 5. Akıllı Tahtayla Ders İşlendiğinde Hoşa Giden Durumlar

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımı	50	41,7
Öğrenciye Sağladığı Katkılar	33	27,5
Zaman Kaybını Önlemesi	19	15,9
Derslerin Planlı ve Düzenli Olması	11	9,1
Temiz Olması	7	5,8
Toplam	120	100

Tablo 5’te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin akıllı tahtayla ders işlendiğinde hoşlarına giden durumları; 1. Görsel ve işitsel materyal kullanımı, 2. Öğrenciye sağladığı katkılar, 3. Zaman kaybını önlemesi, 4. Derslerin planlı ve düzenli olması, 5. Temiz olması, şeklinde 5 alt temada ele aldıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin tamamı bu ana tema hakkında görüş belirtmişler ve bununla ilgili ilk alt tema olarak belirlenen görsel ve işitsel materyal kullanımının (% 41,7) derslerde hoşa giden şu durumları doğurduğunu ifade etmişlerdir: “*görsel ve işitsel yönden dersin desteklendiğini, dikkat çektiğini, soyut kavramları somutlaştırdığını, çoklu duylara hitap ettiğini, dersin daha iyi anlaşıldığını, rahat dinlenildiğini, daha iyi öğrenildiğini, daha çok akılda kaldığını, dersi sıkıcılıktan kurtardığını.*” Bu ifadeler anket formunun II. bölümündeki ifadeleri de güçlendirip pekiştirmekte ve sağlamasını yapmamıza olanak tanımaktadır.

Görsel ve işitsel materyal kullanımı ile ilgili öğrencilerden biri (Ö20), “*Görsel olması daha iyi anlamama neden oluyor. Resimler kafama giriyor ve konuyu tekrar ettiğim zaman aklıma geliyor.*” görüşündedir.

Başka bir öğrenci (Ö86), “*Görsellerin fazla olması nedeniyle ders ilgimi daha çok çekiyor; video, slayt vb. materyallerden yararlanarak dersin eğlenceli olması hoşuma gidiyor.*” diyerek akıllı tahtayla işlenen tarih derslerinin daha çok hoşuna gittiğini vurgulamıştır.

Akıllı tahtayla ders işlendiğinde hoşa giden durumların öğrenciye sağladığı katkılarla ilgili şu ifadeler öne çıkmıştır: “*daha çok bilgi öğrenildiği, derslerin daha eğlenceli işlendiği, insanı olayın yaşandığı zamana götürdüğü, çok yönlü düşünmeye yönlendirdiği*”

Bu hususla ilgili öğrencilerden biri (Ö106), *“Akıllı tahta ile ders işlenmesi insanı olayın yaşandığı zamana götürüyor. Olayı yaşıyormuş gibi hissettiriyor.”* diyerek görüşünü dile getirmiştir.

Ö32, *“Konuyu eğlenceli bir şekilde öğreniyorum”* derken Ö109, *“Konuyla ilgili akıcı videolar, konuyla ilgili eğlenceli görseller çok yönlü düşünmemi sağlıyor.”* şeklinde görüş belirtmiştir.

Katılımcılara göre akıllı tahtayla ders işlenmesi zaman kaybını önlemektedir. Bu durumla ilgili öne çıkan ifadeler; *“zamandan tasarruf sağladığı, not tutma derdinin olmadığı, derslerin daha hızlı işlendiği, farklı kaynakların bir arada kullanıldığı”* şeklindedir.

Öğrencilerden biri (Ö38), *“Derste tahtaya yazı yazarak harcadığımız zaman kaybının olmaması ve dersi daha hızlı işlememiz en çok hoşuma giden özelliklerinden”* derken bir başka öğrenci (Ö77) ise, *“Dersler daha farklı kaynaklardan, daha kapsamlı olarak işleniyor.”* diyerek akıllı tahta sayesinde birçok kaynağın daha kısa bir sürede, zaman kaybına neden olmaksızın derste kullanılabildiğine vurgu yapmıştır.

I. ana temayla ilgili olarak öğrencilere yöneltilen ilk açık uçlu soruya verilen cevaplardan biri de derslerin planlı ve düzenli olması ile ilgili husustur. Öğrenciler bu durumu; *“derslerin planlı ve düzenli ilerlediği, öğretmenin sınıfa hâkim olduğu, merak edilenlere anında ulaşıldığı”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Bu durumla ilgili olarak Ö62, *“Dersler planlı ve düzenli bir şekilde ilerliyor”* derken başka bir öğrenci (Ö20) ise, *“Öğretmenimizin sınıfa hâkim olmasını sağlıyor.”* diyerek sınıf içerisinde kontrollü, planlı ve düzenli bir ders ortamının yaşanmasının hoşlarına giden bir durum olduğunu vurgulamışlardır.

Katılımcılara göre akıllı tahta ile işlenen derslerde, *“temiz bir sınıf ortamının olduğu, tebeşir tozunun olmadığı”* ifade edilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö47 ve Ö51, *“Sınıfın temiz olduğunu”* belirtirlerken yine benzer bir ifade olarak Ö40, *“Daha temiz bir ortamın olduğunu”* belirtmiştir. Ö33 ise, akıllı tahta sayesinde *“Ellerin toz olmadığını”*, Ö7’de *“Temiz bir sınıf ortamının sağlandığını”* dile getirmişlerdir.

2. Ana Tema

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı (120) akıllı tahtayla ders işlendiğinde hoş gitmeyen durumlarla ilgili açık uçlu soruya cevap vermişlerdir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda alt temaları ile gösterilmiştir.

Tablo 6. Akıllı Tahtayla Ders İşlendiğinde Hoş Gitmeyen Durumlar

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Teknik Sorunlar	52	43,4
Fiziksel Ortam	29	24,1
Zaman Kaybı	18	15
Öğrenciyle İlgili Sorunlar	12	10
Aşırı Uyarılara Maruz Kalındığı	9	7,5
Toplam	120	100

Tablo 6’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin akıllı tahtayla ders işlendiğinde hoşlarına gitmeyen durumları; 1.Teknik sorunlar, 2. Fiziksel ortam, 3. Zaman kaybı, 4. Öğrencilerle ilgili sorunlar, 5. Aşırı uyarılara maruz kalındığı, şeklinde 5 alt temada ele aldıkları belirlenmiştir.

Öğrencilere göre akıllı tahta ile ilgili en önemli sorun % 43,4’lük oranla teknik sorunlardır. Teknik sorunları, “*tabletle bağlantının olmaması, tahtanın bozulması, dokunmatikinden kaynaklanan sorunlar, ekran kilidinin olması, sesin zor ayarlanması, internetin kısıtlı olması, tahta kaleminin olmaması ve yazı yazmanın zor olması*” oluşturmaktadır.

Bu durumla ilgili olarak Ö108, “*Ders işlerken internet bağlantısı bazen kesiliyor*” diye ifade ederken benzer bir görüşü de Ö65 şu şekilde dile getirmiştir: “*MEB interneti dersle ilgili çoğu şeyi açmıyor*”. Akıllı tahta ile tabletlerin bağlantılı olmaması hususunda ise Ö107, “*Derslerde tabletlerimizi de kullanmak istiyoruz. Bize tabletlerin aksesuar değil de bir ders aracı olarak verilmesini isterdim.*” diyerek bu konudaki hoşnutsuzluğunu iğneleyici bir tarzda dile getirmiştir.

Ö29 ise, “*Dokunmatikte meydana gelen sorunlar dersin akışını olumsuz yönde etkiliyor.*” şeklinde görüş belirtmiştir.

Katılımcılara göre fiziksel ortamla ilgili sorunlar % 24,1'lik oranla ikinci en önemli hoşnut olunmayan bir durumdur. Öğrenciler, *“Güneş ışığının yeterince engellenememesinin tahtadakileri görmeyi zorlaştırdığı, tahtanın parladığı, perdelerin kapatılmasının uyku getirdiği”* şeklinde fiziksel ortamla ilgili hoşnutsuzluklarını dile getirmişlerdir.

Bir öğrenci (Ö75) bu durumu, *“Güneş ışığı yüzünden tahtayı göremiyorum.”* diye belirtirken bir diğer öğrenci (Ö116), *“Güneş ışığı yüzünden tahta parlıyor.”* şeklinde görüş beyan etmiştir. Ö101 ise, *“Perdelerin kapatılması gerektiği için sınıf karanlık oluyor ve bu durum insanın uykusunu getiriyor.”* diyerek fiziksel ortamla ilgili rahatsızlığını dile getirmiştir.

Zaman kayıpları ise % 15'lik oranla önemli sorunlardan bir diğeridir. *“Elektrik kesintileri, tahtanın geç açılması, klasörler arası geçişin ağır olması”* zaman kaybına neden olmakta, dersin işlenişini ve akışını bozmaktadır.

Ö39, *“Elektriğin gitmesiyle akıllı tahtanın kapanması zaman kaybına neden oluyor.”* diyerek hoşnutsuzluğunu ifade etmiştir. Ö20 de bu durumu şu sözlerle dile getirmiştir: *“Bazen elektrik kesintisi oluyor ve dersin işlenişi bozuluyor.”*

Akıllı tahtayla ders işlenilmesi bazı durumlarda öğrencileri de olumsuz etkilemektedir. Bu hususla ilgili olarak Ö29, *“Konular hızlı geçildiği için not alma imkânımız kalmıyor.”* derken Ö19, *“Bazen ders hızlı işlendiğinde dersi takip edemiyorum.”* diyerek rahatsızlığını belirtmiştir. Başka bir öğrenci (Ö58) ise, *“Bazen slayttaki yazılar okunmadan geçiliyor. Hızlı geçiliyor. Not tutamıyor, tembelleşiyoruz.”* şeklinde sorunu dile getirmiştir.

Işık, radyasyon gibi uyaranlara maruz kalmak da sağlık açısından önemli bir sorundur. Bir öğrenci (Ö115) bu sorunu, *“Parlak olduğu için gözümü alıyor, ondan dolayı başım ağrıyor.”* şeklinde, bir başka öğrenci de (Ö94), *“akıllı tahta açıldığında radyasyona maruz kalıyoruz. Bu durum sağlığımız açısından zararlı.”* şeklinde ifade etmektedir.

3. Ana Tema

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerle ilgili açık uçlu soruya cevap vermişlerdir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda alt temaları ile gösterilmiştir.

Tablo 7. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşler

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yararlı Olduğu	53	44,2
Tarih Derslerine Katkıları Olduğu	51	42,5
Derslerde Kullanılmaması	5	4,1
Olumlu Olduğu Ama Çokta Bağımlı Olunmaması	3	2,5
Konulara Göre Kullanılması	2	1,7
Aşırı Uyarılara Maruz Kalındığı	2	1,7
Dikkat Dağınıklığına Neden Olduğu	1	0,8
Öğretmenlerin Akıllı Tahtayı İyi Kullanamadığı	1	0,8
Kararsız Olduğu	2	1,7
Toplam	120	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerini, “*yararlı olduğu, tarih derslerine katkı sağladığı*” şeklinde % 86,7’lik bir oranla olumlu yönde dile getirirken, “*derslerde kullanılmaması*” (% 4,1), “*olumlu olduğu ama çokta bağımlı olunmaması*” (% 2,5), “*konulara göre kullanılması*” (% 1,7) , “*aşırı uyarılara maruz kalındığı*” (1,7), “*dikkat dağınıklığına neden olduğu*” (% 0,8), “*öğretmenlerin akıllı tahtayı iyi kullanamadığı*” (% 0,8), “*kararsız olduğu*” (% 1,7), şeklinde ifade edenler de olmuştur.

Görüşlerini olumsuz yönde dile getiren öğrencilerin 2. ana temada dile getirdikleri hoşnutsuzluklarını bir kez de bu kısımda dile getirdiklerini görüyoruz.

Akıllı tahta kullanımına yönelik olumlu yönde (% 86,7) görüş belirten öğrenciler bu durumu, “*yararlı olduğu, gerekli olduğu, dersi daha iyi anladığı, dersin zevkli, anlaşılır hale geldiği ve akılda kalıcı olduğu, tarihi olayları daha iyi hissettiği, derse olan ilgisinin arttığı*” şeklindeki cümlelerle ifade etmişlerdir. Öğrencilerin kullanmış olduğu bu ifadeler anket formunun II. bölümündeki ifadelerle örtüşmekte olup verilen cevapların tutarlılığını ve sağlamasını da göstermektedir.

Ö69, “*Bana göre faydalı bir şey. Akılda kalıcılığı artırıyor.*”, Ö89, “*Kesinlikle derslerde kullanılmalı. Kitap taşıma, yazı yazma derdi olmadan kolaylıkla öğrenmemizi sağlıyor.*”,

Ö29, “Kullanılmasının iyi olacağını düşünüyorum. Çünkü dersi monotonluktan çıkarıp eğlenceli hale getiriyor.” diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Başka bir öğrenci (Ö86) ise, “Bizim öğretmenimiz akıllı tahta olmadan da çok iyi anlatıyor. Kararsızım.” derken Ö18 ise görüşünü, “Kullanılmasının iyi olacağını; fakat akıllı tahtaya da fazla bağımlı olunmamasını düşünüyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

Ö55 ise, “Bence tarih derslerinde akıllı tahta kullanılmamalı. Öğretmen kendi anlatmalı.” şeklinde görüş bildirmiştir.

4. Ana Tema

Araştırmaya katılan öğrencilerin akıllı tahtanın geliştirilmesine ilişkin önerilerle ilgili açık uçlu soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda alt temaları ile gösterilmiştir.

Tablo 8. Akıllı Tahtanın Geliştirilmesine İlişkin Öneriler

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Teknik Hususlar	46	38,3
Tabletle Bağlantılı Olması	44	36,7
Akıllı Tahtanın Özelliklerinin Yeterli Olduğu	11	9,2
Akıllı Tahta Kullanımının Devam Etmesi	10	8,4
İçeriğin (Sunuların) Daha Zengin Olması	5	4,2
Aşırı Uyaranların Etkisinin Azaltılması	2	1,6
Fiziksel Ortamın İyileştirilmesi	1	0,8
Öğretmenlere Akıllı Tahta Eğitimi Verilmesi	1	0,8
Toplam	120	100

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin akıllı tahtanın geliştirilmesine ilişkin önerilerini, 1. Teknik hususlar (% 38,3), 2. Tabletle bağlantılı olması (% 36,7), 3. Özelliklerinin yeterli olduğu (% 9,2), 4. Kullanımının devam etmesi (% 8,4), 5. İçeriğin daha zengin olması (% 4,2), 6. Aşırı uyaranların etkisinin azaltılması (% 1,6), 7. Fiziksel ortamın iyileştirilmesi (% 0,8), 8. Öğretmenlere akıllı tahta eğitimi verilmesi (% 0,8) şeklinde 8 alt temada ele aldıkları belirlenmiştir.

Teknik hususlara ilişkin öneriler, “tahta kaleminin olması, radyasyonun önlenmesi, ekran kilidinin olmaması, internetin kısıtlanmaması, elektriksiz (şarjlı) olması, ekranın daha

büyük olması, dokunmatığının daha hassas olması, daha sağlam olması, ses ve görüntünün daha kaliteli olması” şeklinde ifade edilmiştir. Ö56, “*Dokunmatığı daha kaliteli olmalı ve internete bağlanabilmeli*” derken Ö53, “*Ekran kilidinin kaldırılmasını ve istediğimiz siteye girebilmemizi istiyorum.*” şeklinde görüş belirtmiştir.

Ö115, “*Mesela akıllı tahtanın kalemi olabilirdi. Böylelikle hoca arka sıralara gittiğinde akıllı tahtayı kullanmak için tekrar öne gelip vakit kaybetmesine gerek kalmaz.*” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Öğrencilerin akıllı tahtanın geliştirilmesine yönelik en öncelikli görüşlerinden bir diğeri ise, “*tabletlerin akıllı tahta ile bağlantılı olması*”dır. Kimine göre böylece perdelerin kapatılmasına, akıllı tahtanın ekranının büyük olmasına gerek kalmayacaktır. Bununla ilgili olarak Ö118, “*Akıllı tahtanın tabletlerle bağlantısının olmasını isterdim. Çünkü çoğu arkadaşımız derste tabletlerle gereksiz şeylere bakıyor. Dersin işlenişini olumsuz etkiliyor.*” derken Ö59 ise, “*Akıllı tahta ile tabletler arasında bir bağ kurardım. Öğretmen tahtada bir konu açınca tüm tabletlere o konu dağılırdı. Böylece öğrenmek kolaylaşır ve güneş yansıması sorunu ortadan kalkardı.*” demiştir.

Bazı katılımcılar akıllı tahtanın özelliklerinin yeterli olduğunu, derslerde akıllı tahta kullanımının devam etmesi gerektiğini şu cümlelerle ifade etmişlerdir: Ö13, “*Akıllı tahta uygulaması iyi bir fikir ve daha da çoğaltılmalı*”, Ö21, “*Her şeyiyle çok güzel. Dersler akıllı tahta ile çok verimli geçiyor.*”

Akıllı tahta ile işlenen derslerin verimli olması için sunuların daha zengin olması hususu da öğrenci görüşleri arasında yer almıştır. Bununla ilgili Ö63, “*Bence akıllı tahtanın daha verimli olması için sunuların daha zengin olması lazım*” diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Aşırı uyaranların (ışık, radyasyon vb.) etkisinin azaltılması ve fiziksel ortamın iyileştirilmesi önerilerinde bulunan Ö1, “*Akıllı tahtanın gözü yormamasını isterdim. Çünkü gözüm çok yoruluyor.*” derken Ö40, “*Radyasyonu engellemek isterdim, sağlığa zararlı olduğu için*” demiştir. Ö22 ise, “*Güneş ışığının engellenmesini isterdim.*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Ö37 ise, “*Bazı öğretmenlerimiz akıllı tahtayı aktif halde kullanamadığı için öğretmenlere akıllı tahta konusunda bilgi verilmeli*” diyerek akıllı tahta kullanımı konusunda öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmadığını, bu tür bir eksikliğin mevcut olduğunu vurgulamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik öğrenci görüş ve önerilerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen araştırma kapsamında verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara dayanılarak oluşturulan önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Teknolojinin her alanda kendini hissettirdiği günümüzde, eğitim sektöründe de teknoloji kullanımı bir zorunluluk haline gelmiştir. Etkili ve kalıcı bir öğrenmenin sağlanması amacıyla birden fazla materyalin kullanıldığı çağımızda, öğretim etkinliklerinde bizatihi teknolojik araç-gereçlerden yararlanmak mecburiyeti hâsıl olmuştur. Bu araç-gereçlerden birçoğunu (bilgisayar, internet, projeksiyon) bünyesinde barındıran akıllı tahtalar, FATİH Projesi kapsamında okullarımızda yerini almaya başlamıştır.

FATİH Projesi'nin en önemli ögesi olan akıllı tahtaların direkt muhatabı olan öğrencilerin görüşlerinden yararlanarak tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımını tüm yönleri ile değerlendirmeyi amaçladığımız bu çalışmada, çok önemli katkılar sağlayacağını umduğumuz sonuçlara ulaşılmıştır.

Ortaöğretim Öğrencilerine Göre Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkilerine Yönelik Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrenciler, tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerinde en fazla “*akıllı tahta kullanılarak işlenen tarih derslerini iyi anlarım*” ifadesini vurgulamışlardır. Son yıllarda diğer branşlarda olduğu gibi tarih öğretiminde de materyal kullanımının teknoloji ile desteklenmesinin gerekliliği ön plana çıkmakta olup;

akıllı tahta kullanımının yararlı olduğu desteklenmektedir. (Kaya ve Aydın 2011, Ateş 2010, Demir ve Yorulmaz 2014).

Öğrencilerin bu görüşünü yine en çok vurguladıkları, *“akıllı tahta kullanılarak işlenen tarih dersleri verimli geçer.”* ifadesi desteklemektedir. (Pamuk vd. 2013, Üstün vd. 2013, Aydın 2012, Çoklar ve Tercan 2014). Tarih derslerinin *“iyi anlaşılıp; verimli geçmesine”* vurgu yapan öğrenciler bunun sebebi olarak yine anket formunda yer alan şu ifadeleri kanıt olarak göstermektedirler: *“akıllı tahta ile tarih haritaları (sınırlar, cepheler vb.) anlaşılır hale gelir.”* (Gülcü 2014, Baydaş vd. 2011, Demir ve Yorulmaz 2014) ve *“akıllı tahtanın çoklu duyu organlarına hitap etmesi dersi anlaşılır hale getirir.”* (Kaya 2013, Salman 2013, Çoklar ve Tercan 2014). Bu durum öğrenci görüşlerinde bir tutarlılık ve paralellik olduğunun da göstergesidir. Çalışmamızın sonunda ulaştığımız bulgular parantez içerisinde gösterdiğimiz benzer çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmı, *“akıllı tahta ile tarih dersleri öğrenci merkezli işlenir.”* ifadesinde *“kararsız”* kalmışlardır. Bu durum tarih öğretiminde yenilenen müfredat değişikliğine rağmen, derslerin öğretmen merkezli yöntem ve tekniklerle sürdürüldüğünü, yapılandırmacı yaklaşımı baz alan akıllı tahta sistemlerinin öğrenci merkezli kullanılmadığını göstermektedir. Bu hususta öğrenciler her ne kadar akıllı tahta sistemini sorumlu gösterecekler de asıl nedenin sistemin uygulayıcısı olan öğretmenlerin derslere öğrencileri yeterince dâhil edememelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Zira günümüz eğitim anlayışı; öğretmeni değil, yaparak yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, öğretmenin dersi hazırlayıp sunduğu değil öğrenciye yol gösterdiği, kısacası öğrenciyi merkez alan bir anlayışa dönüşmüştür. Bu da bize öğretmenlerin akıllı tahta kullanımıyla ilgili yeterli donanımına sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu bulgu, Sünkür vd. (2011), Tarman ve Baytak (2011), Adıgüzel vd. (2011), Tataroğlu (2009) ve Aydın (2012)’ın çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir bölümü, akıllı tahtanın tarih öğretimindeki soyut kavramların somutlaştırılmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum sosyal bir bilim olan, anlama ve açıklamaya dayalı tarih dersinin içerdiği birçok soyut kavramın (fetih, özgürlük, hoşgörü, uygarlık, çağ vb.) ve konuların şekillerle, resim ve fotoğraflarla, video ve grafiklerle desteklenerek anlaşılmasını sağlamaktadır. Bulut ve Koçoğlu (2012), Aydın (2012), Adıgüzel vd. (2011), Pamuk vd. (2013), Kaya (2013), Demir ve Yorulmaz (2014)’ın yaptığı çalışmaların sonuçları bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının öğrenme üzerinde sağladığı belki de en dikkat çekici etkilerden biri de akıllı tahta kullanılmasının öğrencileri tarihi olayın yaşandığı zamana götürmesi ve tarihi olayı yaşıyormuş hissine kapılmalarını sağlamasıdır. Öğrencilerin bu duyguları hissetmelerinde akıllı tahta üzerinde görsel ve işitsel materyal kullanımının (video, film, ses efektleri, müzik, animasyon vb.) şüphesiz etkisi büyüktür. Bu husus aynı zamanda tarihi olayları değerlendirirken tarafsız bir tarihçinin, olayın yaşandığı dönemin şartlarını göz önünde bulundurması ve kendini o döneme götürebilmesi ilkesiyle de paralellik göstermektedir.

Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Olumlu Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımı konusunda olumlu yönde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin bu düşüncelerini, *“akıllı tahta sayesinde bilgiye rahatça ulaşılp dersin tekrar edilebilmesi, dersin öğrencilerin dikkatini çekmesi, derslerin eğlenceli geçmesi, konuların değişik kaynaklardan öğrenilmesi, zamandan tasarruf sağlaması, dersi monotonluktan kurtarması”* şeklinde ifade ettikleri belirlenmiştir.

Akıllı tahta sayesinde öğrenciler dersten sonra işlenen konuları taşınabilir bellek yardımı ile kaydedebilir, sınavlar öncesinde bilgiye rahat ve hızlı bir şekilde ulaşabilir, konuları gözden geçirip tekrar edebilirler. Bu durum aynı zamanda derse gelemeyen öğrencilere kayıtların verilmesi açısından da önemlidir. Bu bulgu, Ateş (2010), Adıgüzel vd. (2011), Baydaş vd. (2011), Bulut ve Koçoğlu (2012), Aydın (2012), Kaya (2013), Gülcü (2014) ve Salman (2013)’ın çalışmalarının sonuçlarını desteklemektedir.

Derslerin etkili ve verimli olabilmesi, belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi, her şeyden önce öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekmeye bağlıdır. Dolayısıyla öğrenciler, tarih öğretmenlerinden kendilerinin derse olan motivasyonlarını artıracak, ilgi ve dikkatlerini çekecek etkinlikler beklemektedirler. Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşıma uygun yöntemleri, teknikleri ve öğretim materyallerini seçmesi ve etkinlik temelli öğrenme ortamı hazırlaması açısından akıllı tahta sistemleri büyük önem arz etmektedir. Bu hususla ilgili olarak öğrencilerin büyük bir bölümü, *“akıllı tahta ile derslerin ilgisini çektiğini”* (Kaya ve Aydın 2011, Baydaş vd. 2011, Bulut ve Koçoğlu 2012, Pamuk vd. 2013, Kaya 2013, Salman 2013, Çoklar ve Tercan 2014, Demir ve Yorulmaz 2014), *“dersi monotonluktan çıkarıp eğlenceli hale getirdiğini”* (Tataroğlu 2009, Sünkür vd. 2011,

Aydın 2012, Türel 2012, Üstün vd. 2013, Polat ve Özcan 2014, Çoklar ve Tercan 2014), *“konuların hızlı ilerlemesinin zamandan tasarruf sağladığını”* (Ateş 2010, Baydaş vd. 2011, Kaya 2013, Polat ve Özcan 2014, Çoklar ve Tercan 2014), belirtmişlerdir. Bu bulgu bize tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımının oldukça etkili ve yararlı olduğunu göstermektedir.

Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanan öğretmenlerin, öğrencilerin derse karşı ilgi ve dikkatlerini çekici etkinlikler yapması iyi bir sunum hazırlamalarını gerektirmektedir. Bu husus zamanı, işlenecek konuları ve kazanımları önceden planlamayı gerektirdiğinden derslerin daha planlı ve düzenli işlenmesini de beraberinde getirmektedir. Bu sonuç, Ateş (2010)’ın çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerin derslerde akıllı tahtayı aktif bir biçimde kullanabilmeleri, dersin verimli ve kalıcı olabilmesi iyi bir sunum hazırlamalarıyla bağlantılı olduğundan, öğretmenlerin eğitim teknolojileri konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları, teknolojiyi eğitime entegre etmeleri gerekmektedir. Eğer öğretmenler bu yeterliliklere sahip değillerse projenin başarılı olması da söz konusu olamaz. Bu durum eğitim teknolojilerinde yetersiz donanımına sahip öğretmenlere hizmet-içi eğitim verilmesi zorunluluğunu doğurmaktadır. Özellikle teorik bilgiden ziyade pratik bir eğitim verilmesinin daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Araştırmamızın açık uçlu sorular bölümünde öğrenciler öğretmenlerinin bu konudaki eksikliklerini kendi ifadeleri ile dile getirmişlerdir. Ayrıca ulaştığımız bu sonuç, Karakaya (2013), Salman (2013), Gülcü (2014), Üstün vd. (2013), Pamuk vd. (2013), Polat ve Özcan (2014), Adıgüzel vd. (2011), Sünkür vd. (2011), Keser ve Çetinkaya (2013), Demir ve Yorulmaz (2014)’ın çalışmalarındaki sonuçlarla desteklenmektedir.

Akıllı tahta sistemleri, tarih öğretiminde ders kitabına bağlı kalınmamasını, konuların çok değişik kaynaklardan öğrenilmesini de sağlamaktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu akıllı tahtanın görsel ve işitsel öğeleri (video, animasyon, harita, grafik, eğitsel oyun, test vb.) aktarmayı sağlayan çoklu ortam özelliğinin ve internet bağlantısı gibi avantajlarının ders sunumlarında kaynak çeşitliliği oluşturduğunu dile getirmişlerdir. Bu bulgu, Ateş (2010), Aydın (2012), Tarman ve Baytak (2011), Kaya ve Aydın (2011), Türel (2012), Demir ve Yorulmaz (2014)’ın yaptıkları çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir.

Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Olumsuz Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

Öğrencilerin görüşlerinin tutarlılığını ve sağlamasını da görmeyi amaçladığımız bazı olumsuz ifadelerle öğrencilerin katılmadığını görmekteyiz. Örneğin; *“akıllı tahta ile klasik tahta arasında bence belirgin bir fark yok”, “tarih derslerinde akıllı tahta kullanımının gereksiz olduğu düşüncesindeyim”, “tarih derslerinde akıllı tahta kullanıldığında derse motive olamıyorum”, tarih derslerinde akıllı tahta kullanılması dersteki başarıyı olumsuz etkiler”* gibi ifadelerle öğrencilerin yüksek bir oranda katılmadıkları, akıllı tahta kullanımından memnun oldukları ve olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Bu durum tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrencilerin olumlu görüşlerine yönelik sonuçlar kısmı ile paralellik göstermektedir.

Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanmanın avantajlarının yanında kullanımı sırasında karşılaşılan çeşitli problemler de mevcuttur. Bu konuda öğrencilerin en çok şikâyetçi oldukları konular; akıllı tahtayla ilgili teknik hususlar (tahta kaleminin olmaması, dokunmatikle ilgili sorunlar), elektrik kesintileri, fiziksel ortamdan duyulan rahatsızlıklar şeklinde sıralanmaktadır.

Teknik sorunlar, elektrik kesintileri ve güneş ışığının yeterince engellenememesi durumları çok ciddi zaman kaybına, dersin aksamasına, bazen de öğretmenin sınıftaki otoritesinin zayıflamasına neden olmaktadır. Bu sonuçlar, Ateş (2010), Kaya ve Aydın (2011), Türel (2012), Kaya (2013), Keser ve Çetinkaya (2013), Gülcü (2014), Üstün vd. (2013), Pamuk vd. (2013)’nin yaptığı çalışmaların sonuçlarıyla desteklenmektedir.

Tüm bu eksiklikler, teknik sıkıntılar giderildiğinde yeni bir teknoloji olan akıllı tahtaların eğitime katkılarının önemli ölçüde artacağı düşünülmektedir. Sınıfta oluşan olumlu havanın bu tarz teknik ve fiziksel olumsuzluklardan ötürü bozulmaması için bu hususların biran önce çözüme kavuşturulması önemli öncelikler arasında olmalıdır.

Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Düşünce ve Önerilerine Yönelik Sonuçlar

Araştırma kapsamında anket formunun son bölümünde öğrenci görüş ve önerileri hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacıyla beş adet açık uçlu soruya yer verilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar ortak ve benzer yönlerine göre kategorilere ayrılarak yorumlanmış ve bu doğrultuda bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler akıllı tahta ile ders işlendiğinde en çok hoşlarına giden durumları; *“derslerin görsel ve işitsel yönden desteklendiği, derslere karşı ilgi ve dikkatlerinin arttığı, akıllı tahtanın soyut kavramları somutlaştırdığı, çoklu duyulara hitap ettiği, dersi sıkıcılıktan kurtardığı, insanı olayın yaşandığı zamana götürdüğü, çok yönlü düşünmeye yönlendirdiği, dersin daha iyi anlaşıldığı, dinlenildiği, öğrenildiği, daha iyi akılda kaldığı, daha çok bilgi öğrenildiği, derslerin daha eğlenceli işlendiği, not tutma derdinin olmadığı, dersin hızlı işlenmesinin zaman kaybını önlediği, farklı kaynakların bir arada kullanıldığı, derslerin planlı ve düzenli ilerlediği, öğretmenin sınıfa hâkim olduğu, merak edilen bir bilgiye anında ulaşıldığı, temiz bir sınıf ortamının olduğu”*, şeklinde ifade etmişlerdir.

Bu ifadeler öğrencilerin anket formunun II. bölümünde cevap verdikleri ifadelerle paralellik göstermektedir. Böylece ifadelerin birbirini tamamladığını ve desteklediğini görmekteyiz.

Katılımcılar akıllı tahtayla ders işlendiğinde hoşlarına gitmeyen durumları da; *“akıllı tahta ile tablet bağlantısının olmadığı, tahtanın bozulduğu, dokunmatığının sürekli arızalandığı, ekran kilidinin olduğu, internetin kısıtlı olduğu, elle yazı yazmanın zor olduğu, tahta kaleminin olmadığı, ses ve ekran kalitesinin düşük olduğu, güneş ışığının yeterince engellenememesinin tahtayı görmeyi zorlaştırdığı, tahtanın parladığı, perdelerin kapatılmasının uyku getirdiği, elektrik kesintilerinin ve tahtanın geç açılmasının zaman kaybına neden olduğu, dersin hızlı işlendiği, not tutmadıkları için tembelleştikleri, sunuların (içeriğin) yetersiz olduğu, ışık ve radyasyon gibi uyaranlara maruz kaldıkları”* şeklinde ifade etmişlerdir. Burada öğrencilerin açık uçlu sorulara cevap verirken anket formundaki ifadelerden yararlandıkları gibi anket formunda yer almayan, akıllı tahtaya ilişkin literatürde mevcut olan pek çok sorunu da dile getirdiklerini görmekteyiz.

Öğrencilerin belirttikleri hususlar akıllı tahtadan kaynaklanan teknik sorunlar, fiziksel ortamın yetersizliği, öğretmenlerden ve öğrencilerden kaynaklanan sorunlar olarak gözükmektedir.

Olumlu bir sınıf atmosferinin oluşturulabilmesi, akıllı tahtalardan öğretimde en verimli şekilde yararlanılabilmesi için projenin yürütücülerine, okul idaresine, öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin de proje hakkında bilgilendirilmeleri ve eğitilmeleri de yararlı olacaktır. Ancak bu şekilde milyonlarca lira harcanan FATİH Projesi başarılı olabilir.

Bu doğrultuda belirlenen sorunların giderilmesi ve bu sorunlara karşı geliştirilen çözüm önerilerinin dikkate alınarak gerekli tedbirlerin alınması, akıllı tahtaların öğrenme-öğretme ortamına katkısını arttıracaktır. Bu sonuçlar, Tataroğlu (2009), Ateş (2010), Türel (2012), Keser ve Çetinkaya (2013), Gülcü (2014), Pamuk vd. (2013)'nin yaptığı çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümü tarih derslerinde akıllı tahta kullanımının yararlı olduğu ve akıllı tahtaların yaygınlaştırılarak devam etmesi yönünde görüş belirtmektedirler. Akıllı tahtaya ilişkin olarak katılımcılar, olumsuz görüşlerinden de yola çıkarak, akıllı tahtanın geliştirilmesi ve bazı aksaklıkların giderilmesi hususunda şu önerilerde bulunmuşlardır:

- “*akıllı tahtaların tabletlerle bağlantılı olması*” (Pamuk vd 2013, Karakaya 2013),
- “*akıllı tahta ekranının kilitli olmaması*”, “*internetin kısıtlanmaması*” (Türel 2012; Keser ve Çetinkaya 2013, Pamuk vd. 2013),
- “*tahta kaleminin olması*” (Kaya 2013, Gülcü 2014, Üstün vd. 2013),
- “*akıllı tahtanın elektriksiz (şarjlı, akülü veya bataryalı) olması*” (Türel 2012, Gülcü 2014),
- “*dokunmatığının daha kaliteli ve hassas olması*” (Pamuk vd. 2013, Üstün vd. 2013, Kaya 2013);
- “*ses ve görüntünün daha kaliteli olması*” (Türel 2012),
- “*sunuların (içeriğin) zengin olması*” (Bulut ve Koçoğlu 2012, Karakaya 2013, Salman 2013),
- “*aşırı uyaranların (ışık, radyasyon) etkisinin azaltılması*” (Keser ve Çetinkaya 2013, Gülcü 2014),
- “*Öğretmenlere akıllı tahta kullanımı konusunda eğitim verilmesi*” (Adıgüzel vd. 2011, Sünkür vd. 2011, Pamuk vd. 2013, Salman 2013, Gülcü 2014, Üstün vd. 2013)

Öneriler

Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri doğrultusunda elde edilen sonuçlara dayanarak şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Tarih öğretiminde konuların daha kalıcı ve anlaşılır olması için akıllı tahtalar daha çok kullanılıp yaygın hale getirilebilir.
2. Tarih derslerinde akıllı tahta kullanımıyla öğrenci merkezli öğretim yöntemlerine daha çok yer verilmelidir.
3. Öğrencilere de teknoloji kullanımına yönelik eğitimler verilebilir, FATİH Projesi ve akıllı tahta uygulamaları konusunda öğrenciler bilgilendirilebilir.
4. Akıllı tahtalarda internet ve yazılıma yönelik engellemeler kaldırılabilir veya daha esnek bir güvenlik sistemi sağlanabilir.
5. Akıllı tahtaların sık sık arızalanmaması için bakımları düzenli olarak yapılabilir, okullarda öğretmenlere teknik sıkıntılarda ve akıllı tahta kullanımında yardımcı olacak BT Formatör Öğretmeni ve uzmanlar görevlendirilebilir.
6. Akıllı tahtalardan kaynaklanabilecek sağlık sorunlarına yönelik (ışık ve radyasyon sonucu oluşan baş ve göz ağrıları gibi) gerekli tedbirler alınmalıdır.
7. Akıllı tahtalar ile tablet bilgisayarlar arasında veri alışverişi sağlanabilir, birbirleriyle bağlantılı hale getirilebilir.
8. Akıllı tahtaların amacı dışında kullanılmaması gözetilerek ekran kilitleri kaldırılıp öğrencilerin hizmetine sunulabilir.
9. En önemli sorunlardan olan elektrik kesintilerine çözüm olarak okullarda jeneratör bulundurulabilir, şarjlı ve bataryalı akıllı tahtalar üretilir.
10. Değişik eğitim ve öğretim kademelerinde farklı veri toplama yöntemleri (gözlem, görüşme vb.) kullanılarak çalışmalar yapılması bu teknolojiyi daha geniş kapsamlı değerlendirmeye yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, T., Gürbulak, N. & Sarıçayır, H. (2011). Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 457-471. 10 Ekim 2014 tarihinde <http://sbed.mku.edu.tr/article/viewFile/1038000673/1038000452> sayfasından erişilmiştir.
- Ağır, Ö. (2003). *İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslan, E. (1998). *Çağdaş Tarih Öğretiminin Yeri ve Sorunları*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- Aslan, E. (2006). Neden Tarih Öğretiyoruz. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı: 20. 3 Haziran 2015 tarihinde <http://web.deu.edu.tr/befdergi/19.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Ata, B. (2002). Tarih Derslerinde “Dokümanlarla Öğretim” Yaklaşımı. *Türk Yurdu*, 175, 80-86
- Ateş, M. (2010). Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Akıllı Tahta Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, sayı: 22, 409-427. 10 Ekim 2014 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/marucog/article/viewFile/1012000650/1012000547> sayfasından erişilmiştir.
- Aydın, F. (2012). Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinin Coğrafya Dersinin Öğretimine Yönelik Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 1035-1050. 10 Ekim 2014 tarihinde http://www.kefdergi.com/pdf/20_3/20_3_21.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Azattemür, M. (2003). *Lise Tarih Dersi Öğretiminde Araç-Gereç Kullanımı (Sivas İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Barth, J. & Demirtaş A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Yayınları
- Baydaş, Ö., Esgice, M., Kalafat, Ö. & Göktaş, Y. (2011). Etkileşimli Tahtaların Öğretim Süreçlerine Katkıları. *International Computer&Instructional Technologies*

- Symposium, Fırat Üniversitesi. 12 Ekim 2014 tarihinde <http://web.firat.edu.tr/icits2011/papers/27801.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Bulut, İ. & Koçoğlu, E. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri: Diyarbakır İli Örneği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 242-258. 12 Ekim 2014 tarihinde http://www.zgefdergi.com/Makaleler/217223096_19_17_ID_291.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Cantürk, S. (2014). Tabletli Eğitim Başlıyor. Sabah Gazetesi. Yayın Tarihi: 17/02/2014. 10 Ekim 2014 tarihinde <http://www.sabah.com.tr/egitim/2014/02/17/tabletli-egitim-basliyor> sayfasından erişilmiştir.
- Cemaloğlu, N. (2003). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu-Öğretimde Ders Kitaplarının Yeri ve Önemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Chip Dergisi, (2013). General Mobile e-Tab 4G İncelemesi. 11 Ekim 2014 tarihinde <http://www.chip.com.tr/images/inceleme/2013022812373246982.jpg> sayfasından erişilmiştir.
- Çepni, S. (2001). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi Yayınları.
- Çiftçi, Ü. (2002). *Sosyal Bilgiler 6., 7. Ve 8. Sınıf Derslerinde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çoklar, A. N. & Tercan, İ. (2014). Akıllı Tahta Kullanan Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri. 10 Ekim 2014 tarihinde <http://ilkogretim-online.org.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demir, Ö. & Acar, M. (2005). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Adres Yayınları.
- Demir, S. B. & Yorulmaz, E. (2014). Tarih Derslerinde Akıllı Tahta Kullanım Durumunun İncelenmesi (Bir Durum Çalışması). *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı:28, 16-38. 3 Haziran 2015 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sakaefd/article/view/5000039895/5000106206> sayfasından erişilmiştir.
- Demircioğlu, İ. H. (Ed.). (2012). *Tarih Öğretimi, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı içinde (s. 1-12). Ankara: Pegem Akademi
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. S. & Yağcı, E. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Eryılmaz, S. (2010). Web Ortamında Öge Gösterim Kuramına Göre Tasarlanan Öğretimin Uygulanması: Programlamada Dizi Kavramının Öğretimi. *Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı:2. 12 Ekim 2014 tarihinde

<http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423913653.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Gülcü, İ. (2014). *Etkileşimli Tahta Kullanımının Avantajları ve Dezavantajlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri*. Akademik Bilişim Konferansı'nda sunulmuş bildiri, 05-07 Şubat, Mersin. 10 Ekim 2014 tarihinde http://ab2014.mersin.edu.tr/konferans_programi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Halis, İ. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Konya: Mikro Yayınları.

Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi. (2009). 11 Ekim 2014 tarihinde <http://mesbil.meb.gov.tr/genel/hayat%20boyu%20%C3%B6%C4%9Frenme%20doku%20man.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi. (2014). 11 Ekim 2014 tarihinde http://yetiskinproje.meb.gov.tr/upload/18111929_hbo_strateji_belgesi_2014_2018.pdf sayfasından erişilmiştir.

İpçioğlu, M. (1997). *Bilgisayar Destekli Tarih Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

İşman, A. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Yayıncılık, 4. Baskı

Karaağaçlı, M. (2004). *Eğitimde Teknoloji ve Materyal*. Ankara: Pelikan Yayıncılık.

Karakaya, Ç. (2013). *FATİH Projesi Kapsamında Pilot Okul Olarak Belirlenen Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Kimya Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Yeterlikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık

Kaya, G. (2013). *Matematik Derslerinde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrencilerin Dönüşüm Geometrisi Üzerindeki Başarılarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kaya, H. & Aydın, F. (2011). Sosyal Bilgiler Dersindeki Coğrafya Konularının Öğretiminde Akıllı Tahta Uygulamalarına ilişkin Öğrenci Görüşleri. 20 Nisan 2014 tarihinde <http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewFile/188/kaya-aydin> sayfasından erişilmiştir.

Kaya, H. K. (1984). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*. Ankara: H.Ü. Sosyal ve İdari Bilimler Döner Sermaye İşletmesi Tesisleri

Kayaduman, H., Sarıkaya, M. & Seferoğlu, S. S. (2011). *Eğitimde FATİH Projesi'nin Öğretmenlerin Yeterlilik Durumları Açısından İncelenmesi*. Akademik Bilişim, 2-4 Şubat, İnönü Üniversitesi, Malatya. 12 Ekim 2014 tarihinde

http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/AB11_Kayaduman-Sirakaya-Seferoglu_FATİH-Projesi-OgretmenYeterlik.pdf sayfasından erişilmiştir.

Keser, H. & Çetinkaya, L. (2013). Öğretmen ve Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Kullanımına Yönelik Yaşamış Oldukları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(6), 377-403. 10 Ekim 2014 tarihinde http://www.turkishstudies.net/Makaleler/983807022_24Keser%20Hafize%20sos.-377-403.pdf sayfasından erişilmiştir.

Kobi-Efor, (2010). Eğitimde FATİH Projesi: Bu Bir Reformdur. ss. 48. 5 Mayıs 2015 tarihinde <http://www.kobi-efor.com.tr/2010pdf/aralik10/048pdf> sayfasından erişilmiştir.

Köstüklü, N. (2001). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*. Konya: Günay Ofset.

Küçükahmet, L. (1994). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi.

MEB, (2010). FATİH Projesi Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. 11 Ekim 2014 tarihinde <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/icerikeklenti/e140312101808.pdf> sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2010). Modül I: FATİH Projesi'nin Tanıtımı. 10 Ekim 2014 tarihinde http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/58/10/705224/dosyalar/2012_12/1303352_1_01_modl1_fathprojesi8217nintantm.pdf sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2011). Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı. 12 Ekim 2014 tarihinde <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=1&kno=96> sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2012). FATİH Projesi. 12 Ekim 2014 tarihine <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6> sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2012). EBA (Eğitim Bilişim Ağı) Projesi. 12 Ekim 2014 tarihinde <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=4> sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2013). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Nedir? 12 Ekim 2014 tarihinde http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/06/06/887837/dosyalar/2013_12/2512342_3_1dnbt.pdf sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2015). Türkiye Yerli Tablet Fabrikasına Kavuşuyor. Yayın Tarihi: 06/03/2015. 11 Ekim 2014 tarihinde <http://www.meb.gov.tr/turkiye-yerli-tablet-fabrikasina-kavusuyor/haber/8203/tr> sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2015). 700 bin Öğrenciye Tablet Dağıtılacak. Yayın Tarihi: 21/05/2015. 11 Ekim 2014 tarihinde <http://www.meb.gov.tr/700-bin-ogrenciye-tablet-dagitilacak/haber/8764/tr> sayfasından erişilmiştir.

Memurlar.net, (2012). Dinçer Proje'nin Maliyetini Açıkladı. Yayın Tarihi: 23/05/2012. 10 Ekim 2014 tarihinde <http://www.memurlar.net/haber/233766> sayfasından erişilmiştir.

- Metin, M. (2014). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Nicel Veri Toplama Araçları*. Ankara: Pegem Akademi. 161-214.
- Meydan Larousse, (1990). *Eğitim Aracı*, İstanbul: 4. Cilt
- Nichol, J. (1991). *Tarih Öğretimi*. (Safran, M. Çev.). Londra
- Özbaran, S. (1997). *Tarih, Tarihçi ve Toplum*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları
- Özcan, D. & Altun, E. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı: İletişim Teknolojileri*. Ankara: Pegem Yayıncılık, 5. Baskı.
- Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M., Yılmaz, H. B., & Ayas, C. (2013). Öğretmen ve Öğrenci Bakış Açısıyla Tablet PC ve Etkileşimli Tahta Kullanımı: FATİH Projesi Değerlendirmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1799-1822. 10 Ekim 2014 tarihinde <http://www.edam.com.tr/kuyeb/tr/makale.asp?ID=880&act=detay> sayfasından erişilmiştir.
- Paykoç, F. (1991). *Tarih Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Yayın No: 408
- Polat, S. & Özcan. A. (2014). Akıllı Tahta Kullanımıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 439-445.
- Safran, M. (2000). *Tarih Eğitimi ve Öğretimi-Makaleler*. Ankara
- Salman, Ş. (2013). *FATİH Projesi Kapsamında Yer Alan Öğretmen ve Öğrencilerin Projeden Beklentileri ve Bilişim Teknolojileri Kullanımına Karşı Algıları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sungu, İ. (2002). *Tarih Öğretimi Hakkında*. (B. Ata, Çev.). Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 153-54, 52-59. 12 Ekim 2015 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/153-154/ata.htm sayfasından erişilmiştir.
- Sünkür, M. Şanlı, Ö. & Arabacı İ.B. (2011). Akıllı Tahta Uygulamaları Konusunda İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Görüşleri: Malatya İli Örneği. *Paper presented at 5th International Computer&Instructional Technologies Symposium*. Fırat Üniversitesi, Elazığ. 12 Ekim 2014 tarihinde <http://web.firat.edu.tr/icits2011/papers/27736.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Şaşan, H. H. (2002). Yapılandırmacı Öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Sayı: 74-75.
- Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Şimşek, N. (2007). *Öğretim Teknolojileri Kullanımı ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Asil Yayınları.
- Tahancı, B. (2002). *Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarih Konularının Öğretimi. Problemler-Öneriler (Uşak Merkez İlköğretim Okulları Örneğinde)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Tarman, B. & Baytak, A., (2011). Teknolojinin Eğitimdeki Yeni Rolü: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bakış Açıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 891-908. 12 Ekim 2014 tarihinde <http://www.academia.edu/1284208> sayfasından erişilmiştir.
- Tataroğlu, B. (2009). *Matematik Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının 10. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Matematik Dersine Karşı Tutumları ve Özyeterlik Düzeylerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Teknotahta, (2011). *Akıllı Tahta Nedir?* 12 Ekim 2014 tarihinde <http://www.teknotahta.com/akillitahtanedir.html> sayfasından erişilmiştir.
- Turan, İ. (Ed.) (2012). *Tarih Öğretiminde Bilişim Teknolojileri*. Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı içinde (s. 207-223). Ankara: Pegem Akademi.
- Turan, R. (2002). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (Komisyon): Kültür Alanındaki Gelişmeler*. C. II, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Türel, Y. K. (2012). Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Olumsuz Tutumları: Problemler ve İhtiyaçlar. 10 Ekim 2014 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/viewFile/5000037879/5000036737> sayfasından erişilmiştir.
- Üstün, A.G., Şılbır, L., Kurşun, E. & Göktaş, Y. (2013). Etkileşimli Tahtaların İçeriğinin Sunumu Sırasındaki Kullanılabilirliği. *The Journal of Instructional Technologies&Teacher Education*, 1(3), 42-53. 12 Ekim 2014 tarihinde www.jitte.org/ojs/index.php/jitte/article/view/22 sayfasından erişilmiştir.
- Yanpar, T. (2009). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK- 1

ÖĞRENCİ ANKET FORMU

Sevgili öğrenciler,

Değişen ve hızla gelişen teknoloji, eğitimde de yeni beklentileri, yaklaşımları ve materyalleri ortaya çıkarmıştır. Ülkemizde de son yıllarda gelişmiş ülkelerde olduğu gibi FATİH Projesi (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) kapsamında kurulan akıllı (etkileşimli) tahtalar bunun bir ürünüdür.

Size sunulan bu anket “Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının Rolü” konusunda uygulamanın merkezinde, muhatabı olan sizlerin; görüşünü, bakış açınızı ve önerilerinizi belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Sizlerden istenen, anketteki soruları dikkatle okumanız, size en uygun yanıtı belirlemenizdir. Yanıtlarınızın yanlış olması söz konusu değildir. Önemli olan sizlerin görüşü olup, anket sorularını samimiyetle yanıtlamanızdır. Çünkü bu araştırmada elde edilecek bulguların geçerliliği, anketi yanıtlamanızdaki içtenliğinize bağlıdır.

Anket sorularına vereceğiniz yanıtlar bu araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Kuddusü ÜNAL
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

A. Kişisel Bilgiler

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden size ilişkin olanı (X) işareti koyarak belirtiniz.
Lütfen her soru için **yalnızca bir seçenek** işaretleyiniz ve soruları **boş bırakmayınız**.

1. Sınıfınız : 9-A () 9-B () 9-C () 9-D ()

2. Yaşınız :

3. Cinsiyetiniz : Kız () Erkek ()

4. İkametiniz (yerleşim yeri) : Köy () İlçe Merkezi () İl Merkezi ()

II. BÖLÜM

B. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Aşağıdaki ifadelere ilişkin görüşünüzü karşısındaki ölçeklerden birinin altına (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçenek işaretleyiniz ve boş bırakmayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	İfadeler					
1	Akıllı tahta kullanılarak işlenen Tarih derslerini iyi anlarım.					
2	Akıllı tahtanın kullanıldığı Tarih derslerini tercih ederim.					
3	Akıllı tahta ile klasik tahta arasında bence çok belirgin bir fark yok.					
4	Akıllı tahta kullanarak işlediğimiz tarih derslerinde başarılı olurum.					
5	Tarih derslerinde akıllı tahta kullanımı dersi monotonluktan çıkarır.					
6	Akıllı tahtanın kaleminin olmaması elle yazı yazmayı zorlaştırır.					
7	Tarih derslerinde akıllı tahta kullanılması konuları anlamamı kolaylaştırır.					
8	Akıllı tahta kullanılarak işlenen Tarih derslerinde kendimi rahat hissedirim.					
9	Tarih derslerinde akıllı tahta kullanımının gereksiz olduğu düşüncesindeyim.					
10	Akıllı tahtanın çoklu duyu organlarına hitap etmesi dersi anlaşılır hale getirir.					
11	Öğretmenimiz akıllı tahta kullandığında derslerde aktif hale gelirim.					
12	Bazen yaşanan elektrik kesintileri dersin işlenişini olumsuz etkiler.					
13	Akıllı tahta kullanılarak işlenen Tarih dersleri verimli geçer.					
14	Akıllı tahta sayesinde kaydedilen bilgiye rahatça ulaşarak, dersi tekrar edebilirim.					
15	Akıllı tahtanın sık sık bozulması zaman kaybına neden olur.					
16	Akıllı tahta ile tarih haritaları (sınırlar, cepheler vb.) anlaşılır hale gelir.					
17	Tarih derslerinin akıllı tahta ile anlatılması dikkatimi çeker.					
18	Akıllı tahtanın dokunmatik özelliği ile ilgili sorunlar, dersin işlenişini olumsuz etkiler.					
19	Akıllı tahta ile ders içeriğinin zenginleşmesi öğrenme hızımı artırır.					
20	Akıllı tahta tarih derslerini öğrenmeyi eğlenceli hale getirir.					
21	Akıllı tahta ile derslerin hızlı ilerlemesi dersi takip etmemi zorlaştırır.					
22	Akıllı tahta ile Tarih dersleri öğrenci merkezli işlenir.					
23	Akıllı tahta ile ders işlenilmesi bilişim teknolojilerine yönelik ilgimi artırır.					
24	Akıllı tahtanın internet bağlantısı ile ilgili sorunlar yaşanıyor.					
25	Tarih öğretimindeki soyut kavramların somutlaştırılmasına yardımcı olur.					
26	Akıllı tahta ile Tarih derslerindeki konular değişik kaynaklardan öğrenilmiş olur.					
27	Tarih derslerinde akıllı tahtada kullanıldıktan sonra dersle ilgili notları alabilmek beni tembelleştirir.					
28	Tarih konularını kitaptan öğrenmek yerine akıllı tahtadan öğrenmek bana kolay gelir.					
29	Akıllı tahta kullanılarak işlenen tarih derslerinde not tutmaya gerek kalmaz.					
30	Tarih derslerinde akıllı tahta kullanıldığında derse motive olamıyorum.					

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
31	Tarih derslerinde akıllı tahta kullanılması beni tarihi olayın yaşandığı zamana götürür.					
32	Akıllı tahta zamandan tasarruf sağlayıp dersin hızlı ilerlemesini sağlar.					
33	Tarih derslerinde akıllı tahta kullanılması dersteki başarıyı olumsuz etkiler.					
34	Akıllı tahta kullanılan Tarih derslerinde olayı yaşıyormuş hissine kapılırım.					
35	Akıllı tahta kullanımı ile Tarih dersleri planlı ve düzenli olur.					
36	Güneş ışığının yeterince engellenememesi durumunda tahtadakileri görmem olumsuz etkilenir.					

III. BÖLÜM

C. Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Açık Uçlu Sorular

Aşağıda Tarih dersinde akıllı tahta kullanımına ilişkin düşünce ve görüşlerinizi belirtebileceğiniz açık uçlu sorular bulunmaktadır. Lütfen soruları yanıtlayınız.

1. Akıllı tahtayla ders işlendiği zaman en çok hoşunuza giden şey?

.....

.....

.....

2. Akıllı tahtayla ders işlendiği zaman en az hoşunuza giden şey?

.....

.....

.....

3. Tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

4. Akıllı tahtanın kullanımına yönelik bir şey değiştirmek isteseydiniz neyi değiştirmek isterdiniz? Neden?

.....

.....

.....

5. Bunların dışında belirtmek istediğiniz başka bir görüşünüz varsa lütfen belirtiniz:

.....

.....

.....

EK- 2
İZİN BELGELERİ

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 55005497/605.01/1950568
Konu: Araştırma İzni.

15/05/2014

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı 2012/13 nolu genelgesi.
b) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 30/04/2014 tarihli ve 80287700-300/1891750 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Kuddüsü ÜNAL, Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN'ın anışmanlığında yürüttüğü "**Tarih Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımında Rolü**" konulu tezi ile ilgili çalışmasını 22 Mayıs 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihine kadar İlimiz Merkezde bulunan liselerde görev yapan Tarih öğretmenleri ile Yozgat Anadolu Lisesi 9.sınıf öğrencilerine anket uygulamak için izin isteğine ait ilgi (b) sayılı yazı ve işlemleri ekte sunulmuştur.

Adı geçen araştırma izninin, İlgi (a) genelgede belirtilen esaslar doğrultusunda, İlimiz Merkezde bulunan liselerde görev yapan Tarih öğretmenleri ile Yozgat Anadolu Lisesi 9.sınıf öğrencilerine anket uygulanması düşünülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Saim KUŞ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
15/05/2014

Kemal ŞAHİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
15.05.2014

(Handwritten signature)
Turan BAC
Mam

EK- 2
İZİN BELGELERİ
T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 55005497/605.01/1972084
Konu: Araştırma izni.

16/05/2014

YOZGAT MIAOOLU.....LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı 2012/13 nolu genelgesi,
b) Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 30/04/2014 tarihli ve 80287700-300/1891750 sayılı yazısı,
c) Yozgat Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 15/05/2014 tarihli ve 55005497-605.01/1950568 sayılı Makam Onayı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Kuddüsü ÜNAL, Prof. Dr. Yasemin DEMİRCAN'ın danışmanlığında yürütülecek olan araştırma izin onayı ve onaylı anket formları ekte gönderilmiştir.

Araştırma izninin ekte gönderilen anket formları doğrultusunda yapılmasına yardımcı olunması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Behçet YAYIKÇI
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:

- 1- Makam Onayı(1sayfa)
- 2- Onaylı Anket Örneği (3 sayfa)

DAĞITIM

Gazi Üniversitesi,
Merkez Lise Müdürlüklerine.

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
16.10.5.12014

Puran BAL
Memur